

Sanna Aspbäck

Kasvatuskumppanuus Ylistaron ryhmäperhepäiväkodeissa
vanhempien näkökulmasta

Opinnäytetyö

Syksy 2011

Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö
Koulutusohjelma: Sosiaali- ja terveysalan koulutusohjelma, sosionomi (AMK)

Tekijä: Sanna Aspbäck

Työn nimi: Kasvatuskumppanuus Ylistaron ryhmäperhepäiväkodeissa, vanhempien näkökulmasta

Ohjaaja: Minna Zechner

Vuosi: 2011

Sivumäärä: 48

Liitteiden lukumäärä: 3

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Ylistaron alueen ryhmäperhepäiväkodeissa olevien lasten vanhempien mielipiteitä ja ajatuksia siitä, miten kasvatuskumppanuus käytännössä toteutuu. Lisäksi tutkimuksessa oli tavoitteena selvittää, mitkä ovat vanhempien ideat ja mielipiteet kasvatuskumppanuuden ja yhteistyön kehittämiseksi.

Tutkimus on kvalitatiivinen. Tutkimusaineisto kerättiin haastattelemalla seitsemää lapsen vanhempaa Ylistaron ryhmäperhepäiväkodeissa. Tutkimuksessa hyödynnettiin puolistrukturoitua teemahaastattelua. Haastattelu pohjautui kasvatuskumppanuuteen, sen toteutumiseen ja kehittämiseen. Tulosten pääteemoiksi muodostuivat haastatteluvaiheessa käytetyt kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet, eli kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogisuus.

Tutkimustulokset osoittavat, että haastatellut vanhemmat ovat kaiken kaikkiaan tyytyväisiä yhteistyöhön ryhmäperhepäivähoidon kanssa. Kuitenkin yhteistyölle kaivattiin selvästi lisää yhteistä aikaa. Haastattelussa selvisi myös, että vanhemmat kaipaavat enemmän heille suunnattua toimintaa, jolla voisi lisätä vanhempien yhteisöllisyyttä ja verkostoitumista muiden vanhempien kanssa.

Vanhempien ja päivähoiton henkilökunnan välillä on aito rehellisyys ja vanhemmat luottavat täysin hoitopaikan työntekijöihin lapsensa kasvatuksessa. Vanhemmat arvostavat hoitopaikan kasvatuseriaa. Kuitenkin molemmilla osapuolilla on yhteinen käsitys siitä, että kasvatustavoitteet on ensisijaisesti vanhemmilla itsellään.

Asiasanat: kasvatuskumppanuus, ryhmäperhepäivähoito, varhaiskasvatus, vanhemmat

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

THESIS ABSTRACT

Faculty: School of Health care and Social Work

Degree programme: Degree programme on social work, sosionomi (AMK)

Author: Sanna Aspbäck

Title of thesis: Educational partnership in Ylistaro group family day care from parents' viewpoint

Supervisor: Minna Zechner

Year: 2011

Number of pages: 48

Number of appendices: 3

The aim of this thesis was to explore parents' opinions and thoughts of educational partnerships in practice in group family day care in Ylistaro. Another aim was to examine what ideas and opinions the parents have about developing the educational partnership and cooperation.

The study was qualitative and the material was collected by interviewing seven parents, whose children attend group family day care in Ylistaro. Themed semi-structured interviews were conducted on educational partnership, its implementation and development. The main themes, used during the interviews and in presenting the results, involve the principles underpinning educational partnership: listening, respect, trust and dialogue.

The results of the study show that the parents interviewed were mainly satisfied with the cooperation with the group family day care. It was clear, however that they wished for more time for the cooperation. The study also found that the parents wished for more activities specifically aimed at them, which would increase the parents' sense of community and enable networking with other parents.

There is genuine trust between the day care staff and parents, and the parents have complete faith in the employees in day care when it comes to the education of their children. The parents appreciate the educational principles of day care. Both parties share the opinion that parents are primarily responsible for the upbringing of their children.

Key words: educational partnership, group family day care, early childhood education, parents

SISÄLTÖ

OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ	2
THESIS ABSTRACT	3
SISÄLTÖ	4
1 JOHDANTO	6
2 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	8
2.1 Tutkimustehtävä.....	8
2.2 Tutkimusaiheen valinta	8
2.3 Tutkimusmenetelmät.....	9
2.4 Aineiston keruu	10
2.5 Aineiston analysointi	11
2.6 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys.....	12
3 RYHMÄPERHEPÄIVÄHOITO	14
4 KASVATUSKUMPPANUUS.....	16
4.1 Kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuksessa.....	17
4.2 Vanhemman ja päiväkotihenkilöstön päivittäinen kasvatuskumppanuus ..	18
4.3 Kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet	19
4.4 Kasvatuskumppanuuden haasteet	20
5 VARHAISKASVATUSTA JA KASVATUSKUMPPANUUTTA	
OHJAAVAT ASIAKIRJAT	22
5.1 Varhaiskasvatusta ohjaavia asiakirjoja.....	23
5.1.1 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma	25
5.1.2 Yksikön ja kunnan oma varhaiskasvatussuunnitelma	26
6 TUTKIMUSTULOKSET	28
6.1 Kuuleminen	28
6.2 Kunnioitus	33
6.3 Luottamus	36

6.4 Dialogisuus	37
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	41
8 POHDINTA	44
LÄHTEET	46
LIITTEET	49

1 JOHDANTO

Varhaiskasvatus on pienten, alle kouluikäisten lasten eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää ja ylläpitää lapsen tasapainoista kehitystä, kasvua ja oppimista. Lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi vanhemmilta ja kasvattajilta edellytetään sitoutumista yhteiseen kasvatustehtävään, eli kasvatuskumppanuuteen. Valtakunnallisissa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2005) vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden välinen kasvatusyhteistyö ymmärretään henkilöstön ja vanhempien tietoisena sitoutumisena ja toimimisena lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Kasvatuskumppanuuden syntyminen ja rakentuminen edellyttää päivittäin arjen kohtaamisia ja vuoropuhelua. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11.)

Opinnäytetyön tehtävänä oli selvittää Ylistaron alueen ryhmäperhepäiväkodeissa olevien lasten vanhempien mielipiteitä ja ajatuksia siitä, miten kasvatuskumppanuus käytännössä toteutuu. Lisäksi tutkimuksen tehtävänä oli selvittää vanhempien ideat ja mielipiteet kasvatuskumppanuuden ja yhteistyön kehittämiseksi.

Päivähoitolaki määrittelee perhepäivähoidon yhdeksi päivähoidon muodoksi. Perhepäivähoidossa lapsen hoito järjestetään yksityiskodissa tai muussa kodinomaisessa paikassa. (Kivioja, Koskenrouta, Valpola 1991, 17, 19). Ryhmäperhepäivähoito on taas perhepäivähoidon muoto, jossa yhdistyvät perhepäivähoidon ominaisuuksista perushoito ja kodinomaisuus sekä päiväkodin ominaisuuksista suunnitelmallisuus, työyhteisöllisyys sekä tavoitteellisuus. (Väisänen 2007, 10, 39-40.)

Kasvatuskumppanuutta on tutkittu useissa tutkimuksissa päiväkotihoidon näkökulmasta. Päiväkodin työntekijöiden ja vanhempien välistä kasvatusyhteistyötä ovat tutkineet esimerkiksi Anna Leino (2006) sekä Tuija Kouhia (2010). Koska kyseinen näkökulma on ollut usean tutkimuksen kohteena, valitsin tämän tutkimuksen kohderyhmäksi ryhmäperhepäivähoidossa olevien lasten vanhemmat. Kysei-

nen kohderyhmä jää usein unohduksiin tutkimusten keskittyessä juuri suurempiin yksiköihin, eli isoihin päiväkoteihin. Lisäksi halusin tutkimuksessa korostaa asiakasnäkökulmaa, joten valitsin haastateltaviksi lasten vanhemmat. Vanhemmat ovat lastensa ohella päivähoidon asiakkaita, joten palaute asiakkailta voi kehittää päivähoitopalveluja eteenpäin.

Tutkimus on kvalitatiivinen. Tutkimusaineiston keräsin haastattelemalla seitsemää lapsen vanhempaa Ylistaron ryhmäperhepäiväkodeissa. Tutkimuksessa hyödynsin puolistrukturoitua teemahaastattelua. Haastattelu pohjautui kasvatuskumppanuuteen, sen toteutumiseen ja kehittämiseen. Tulosten pääteemoiksi muodostuivat haastatteluvaiheessa käytetyt kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet, eli kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogisuus.

2 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

2.1 Tutkimustehtävä

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää Ylistaron alueen ryhmäperhepäiväkodeissa olevien lasten vanhempien mielipiteitä ja ajatuksia siitä, miten kasvatuskumppanuus käytännössä toteutuu. Lisäksi tutkimuksessa oli tavoitteena selvittää, mitkä ovat vanhempien ideat ja mielipiteet kasvatuskumppanuuden ja yhteistyön kehittämiseksi. Tutkimuksen keskeisiä teemoja ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogisuus. Tutkimuskysymyksenä tutkimuksessa ovat:

1. Miten kasvatuskumppanuus toteutuu käytännössä Ylistaron ryhmäperhepäiväkodeissa vanhempien näkökulmasta?
2. Mitkä ovat vanhempien ideat yhteistyön kehittämiseksi?

2.2 Tutkimusaiheen valinta

Kasvatuskumppanuus on aiheena ajankohtainen. Tutkimuksen kohteeksi valitsin ryhmäperhepäivähoidossa olevien lasten vanhemmat. Kyseinen kohderyhmä jää usein unohduksiin, tutkimusten keskittyessä suurempiin yksiköihin, kuten isoihin päiväkoteihin. Halusin tutkimuksessa korostaa asiakasnäkökulmaa, joten valitsin haastateltaviksi lasten vanhemmat. Vanhemmat ovat lastensa ohella päivähoiton asiakkaita, joten palaute heiltä kehittää päivähoitopalveluja eteenpäin.

Asiakaslähtöisyys on yhä useammin julkisten palveluiden tavoitteena. Päivähoidossakin on hyvä ajoittain tutkia vanhempien ajatuksia kasvatuskumppanuudesta ja sen toteutumisesta. Tutkimuksessa tahdon tuoda esille juuri vanhempien äänet ja mielipiteet sekä korostaa asiakas näkökulmaa. Tarkoituksena on, että opinnäytetyöni kautta ryhmäperhepäiväkodin työntekijät kuulisivat vanhempien mielipiteitä toiminnan kehittämiseksi, jolloin siitä hyötyisivät sekä henkilöstö, että perheet.

2.3 Tutkimusmenetelmät

Tämä tutkimus on luonteeltaan laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on todellinen elämä ja sen kuvaaminen. Kvalitatiiviselle tutkimukselle ominainen piirre onkin, että tutkimusaineisto hankitaan luonnollisissa tilanteissa ja tutkimuskohteena on ihminen itse. Tutkija luottaakin tutkimusta tehdessään enemmän keskusteluihin tutkittavien kanssa sekä omiin havaintoihinsa, kuin erilaisiin mittausvälinein hankittavaan tietoon. Tärkeää kvalitatiivisessa tutkimuksessa on myös se, että tutkimusmenetelminä käytetään sellaisia menetelmiä, jotka tuovat tutkittavien mielipiteet ja näkökulmat esille. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 157–160.)

Tiedonhankintamenetelmänä opinnäytetyössäni käytin kvalitatiiviselle tutkimukselle ominaista teemahaastattelua, jossa haastattelun aiheet, eli teema-alueet olivat etukäteen määritellyjä. Haastatteluni oli puolistrukturoitu haastattelu, jossa kysymykset olivat kaikille haastatelluille samat, mutta vastaajat saivat vastata kysymyksiin omin sanoin, ilman vastausvaihtoehtoja.

Haastattelu tiedonhankintamenetelmänä on tutkijaystävällinen, sillä tutkija voi tietoa kerätessään säädellä haastattelun etenemistä. Tutkijalle jää haastattelussa myös enemmän tilaa tulkita vastauksia, kuin esimerkiksi kyselytutkimuksessa. Tiedonhankintamenetelmänä haastattelu on keskustelua, eli dialogia haastateltavan kanssa. Tavoitteena haastattelussa on pyrkiä saamaan pätevää ja luotettavaa

tietoa. Haastattelussa voidaan saada vastauksia myös kysymyksiin, joita etukäteen ei oltu suunniteltu. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 201-204.)

Haastattelu on ainutlaatuinen tapa kerätä tutkimusaineistoa, sillä siinä ollaan suorassa kielellisessä yhteydessä tutkittavan kanssa. Haastattelun etuihin luetellaan myös sen joustavuus tutkimusaineistoa kerättäessä, sillä haastattelussa voidaan edetä tilanteen mukaisesti. (Hirsjärvi ym. 2008, 199-201.)

Teemahaastattelussa aihepiirit, eli teema-alueet ovat etukäteen määriteltäviä. Vaikka teemoittelu onkin osa kyseistä haastattelua, menetelmässä ei ole kuitenkaan määriteltäviä haastattelussa esitettäviä kysymyksiä, eikä niiden järjestystä. Haastattelijan tehtävänä on kuitenkin varmistaa, että etukäteen mietityt aihealueet käydään haastattelussa läpi. (Eskola & Suoranta 2005, 86.)

Tässä tutkimuksessa kasvatusyhteistyöhön kuuluvat teemat muodostuivat Kaskela & Kekkosen (2006) kasvatuskumppanuuden pääperiaatteista, joita ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogisuus. Teemoihin liittyvät kysymykset toimivat haastattelurungossa (Liite 1) haastattelun tukena.

2.4 Aineiston keruu

Tällä hetkellä Ylistarossa on yhteensä kolme ryhmäperhepäiväkotia. Opinnäytetyöni kattaa kaikki Ylistarossa sijaitsevat ryhmäperhepäiväkodit. Toukokuussa 2011 otin yhteyttä Ylistaron ryhmäperhepäiväkoteihin sekä vs. aluejohtajaan ja esittelin opinnäytetyöni aiheen heille. Ennen tutkimuksen aloittamista hain tutkimuslupaa, joka myönnettiin Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunnasta 24.05.2011 (Liite 2).

Vanhemmat valikoituivat haastatteluun satunnaisotannalla, eli arpomalla nimilappuilla. Arvotut vanhemmat saivat kirjeen (Liite 3), jossa kerroin tutkimuksesta, sen toteutuksesta ja vanhempien roolista siinä.

Sekä ryhmäperhepäiväkodit, että vanhemmat osoittautuivat yhteistyöhaluisiksi haastattelun suhteen, joten pääsin nopeasti sopimaan haastatteluajoista. Varsinaiset haastattelut aloitin touko-kesäkuun vaihteessa 2011. Haastattelin yhteensä seitsemää ryhmäperhepäivähoitolapsen vanhempaa Seinäjoen Ylistaron ryhmäperhepäiväkodista. Kaikki haastatteluun osallistuneet olivat äitejä. Haastatteluista viisi toteutettiin ryhmäperhepäiväkodeilla ja kaksi puhelinhaastatteluna yhteisen ajanpuutteen vuoksi. Haastattelut nauhoitin vanhempien luvalla nauhurille. Haastattelun kestot vaihtelivat noin 30 minuutista tuntiin.

2.5 Aineiston analysointi

Aineiston analysoinnissa toteutin kvalitatiiviselle tutkimukselle ominaista teorialähtöistä sisällönanalyysiä. Teorialähtöinen sisällönanalyysimenetelmä perustuu johonkin aikaisempaan viitekehykseen, jolloin analyysia ohjailee esimerkiksi erilaiset teemat. Tällöin aineistoa voidaan jaotella jo aikaisemmin teoriaosassa esitellyn tutkimuksen jaottelun mukaisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 113-115.)

Analysointivaiheeseen kuuluu olennaisesti haastattelujen litterointi. Tätä varten nimesin haastatellut henkilöt kaavan H1, H2, H3, jne. mukaan, helpottamaan ja selkiyttämään vastausten purkamista ja luettavuutta. Kesällä 2011 litteroin kaikki nauhoitetut haastattelut, eli purin haastatteluaineiston sanatarkasti tietokoneelle. Litteroitua aineistoa kertyi yhteensä 20 sivua. Litteroinneista muodostui tutkimusaineisto, jonka olen teemoitellut teemahaastattelurungon mukaisesti pääteemoihin, jotka ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogisuus. Myöhemmin tutkimuksessa tulen esittelemään myös tulokset näiden pääteemojen mukaan, tässä järjestyksessä.

Teemoittelun jälkeen vertailin vastaajien välillä kasvatuskumppanuuden toteutumisesta vastausten perusteella sekä tutkimuskysymysten valossa. Haastatteluaineis-

ton teemoittelu pääryhmiin selvensi tulosten, eli haastattelusisältöjen vertailua ja helpotti analysointia.

Tutkimuksen haastattelurunko perustui Kaskela & Kekkosen (2006) kasvatuskumppanuutta käsitteleviin teemoihin. Teemoittelu toimi haastattelussa haastattelijaa ohjaavana tekijänä. Vaikka haastattelukysymykset olivatkin valmiiksi teemoitellut, se ei rajannut vanhempien vastausvaihtoehtoja tai määrännyt edes kysymysjärjestystä. Vaikka vanhemmat saivatkin osittain ohjata haastattelun kulkua, teemahaastattelusta ei noussut esiin vanhempien itse nostamia aihepiirejä. Tutkimuksessa esitän analysoinnin tulokset tutkimustulokset -luvussa, jossa suhteutan vanhempien esiin tuomia mielipiteitä opinnäytetyössä esitettyyn kasvatuskumppanuutta käsittelevään teoriaan ja teemoihin.

2.6 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkijana olen noudattanut vaitiolovelvollisuutta sekä yleisiä eettisiä periaatteita, jotka ovat: haastateltavien yksityisyyden kunnioittaminen ja henkilöllisyyden turvaaminen tutkimusjulkaisuissa, tutkittavien itsemääräämisoikeus ja vapaaehtoinen osallistuminen tutkimukseen sekä tutkittavan vapaus päättää, mitä haastattelussa haluaa tuoda esille. (Kuula 2006, 124-127.)

Tutkimuksen luotettavuutta lisää asianmukainen tutkimusluvan hakeminen. Hain tutkimuslupaa Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunnasta ja lupa myönnettiin minulle 24.05.2011. Tutkimuslupaa haettaessa minun tuli esittää valmis tutkimussuunnitelma, josta kävi ilmi tutkimuksen tarkoitus sekä tavoitteet.

Tutkimuksen aiheen valintaan liittyy eettisiä näkökohtia ja kysymyksiä. Sosiaali- ja terveysalan tutkimuksen merkittävyys ja eettisyys toteutuu, kun tutkimuksesta voidaan perustellusti odottaa olevan hyötyä asiakkaille. Tässä tutkimuksessa halusin tuoda esiin asiakasnäkökulmaa. Tutkimukseni tavoitteena on kehittää ryhmäper-

hepäivähoidon palvelua, eli tuoda parannuksia asiakkaiden ja hoitohenkilökunnan väliseen kommunikointiin.

Eettisesti oikein on ollut kertoa myös haastatteluun osallistuneille vanhemmille mahdollisimman tarkasti tutkimuksen tavoitteista ja tarkoituksesta, ennen heidän osallistumistaan haastatteluihin. Näin ollen he ovat saaneet vapaasti päättää, haluavatko he osallistua tutkimukseen vai eivät. Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa myönteisesti myös se, että tutkimuksessa oli vanhempia mukana kaikista kolmesta Ylistaron ryhmäperhepäiväkodista. Tämä takaa sen, että haastatteluista saatava aineisto on mahdollisimman monipuolinen.

Haastattelujen jälkeen litteroin kaikki nauhoitetut haastattelut sanatarkasti tietokoneelle. Haastattelutulosten litteroinnin yhteydessä olen joissakin tapauksissa joutunut muuttamaan tai ottamaan pois esimerkiksi joitakin murre sanoja, joista haastateltavat henkilöt olisivat voineet olla tunnistettavissa. Tämä ei kuitenkaan ole vaikuttanut itse haastattelutulosten asiasisältöön.

Läpi tutkimuksen olen noudattanut tarkasti periaatetta, että haastateltavien yksityisyys säilyy. Tutkimuksessa käytettävä aineisto on käytössä vain tätä opinnäytetyötä varten ja tutkimuksen tekemisen jälkeen aineisto hävitetään. Lisäksi olen tutkimuksessani hyödyntänyt monipuolisesti ajankohtaista lähdemateriaalia.

3 RYHMÄPERHEPÄIVÄHOITO

Tutkimuskysymyksenäni viittasi siihen, miten kasvatuskumppanuus toteutuu käytännössä Ylistarolaisissa ryhmäperhepäiväkodeissa. Tässä luvussa tuon hieman esille ryhmäperhepäivähoitoa päivähoitomuotona.

Päivähoitolaissa perhepäivähoito on määritelty yhdeksi päivähoidon muodoksi, jossa lapsen hoito järjestetään yksityiskodissa tai muussa kodinomaisessa paikassa, jota kutsutaan perhepäiväkodiksi. Yleisin perhepäivähoitomuoto on hoitajan omassa kodissa tapahtuva perhepäivähoito. (Kivioja, Koskenrouta, Valpola 1991, 17, 19). Ryhmäperhepäivähoito on taas perhepäivähoidon muoto, jossa esiintyvät perhepäivähoiton ominaisuuksista perushoito ja kodinomaisuus sekä päiväkodin ominaisuuksista suunnitelmallisuus, työyhteisöllisyys sekä tavoitteellisuus. (Väisänen 2007, 10, 39-40.)

Ryhmäperhepäivähoitoa ohjaa sama lainsäädäntö kuin kaikkea muutakin päivähoitoa, eikä päivähoitolaissa ja -asetuksessa ole ryhmäperhepäivähoitoa erikseen koskevia erityissäädöksiä. Ryhmäperhepäivähoidolla tarkoitetaan päivähoitomuotoa, jossa kaksi hoitajaa voi hoitaa yhdessä kahdeksaa lasta ja kahta osapäiväistä esiopetukseen osallistuvaa lasta tai pientä koululaista kunnan osoittamissa kodinomaisissa tiloissa. Erityisistä syistä ja olosuhteet huomioon ottaen voi ryhmäperhepäivähoidossa kolme hoitajaa hoitaa samanaikaisesti enintään 12 lasta. Mikäli ryhmässä työskentelee kolme hoitajaa, on yhdellä heistä oltava lähihoitajan tai muun vastaavan koulutus. (L 16.3.1973/239.)

Ryhmäperhepäivähoito poikkeaa perinteisestä tavallisesta perhepäivähoidosta siinä, että ryhmäperhepäivähoidossa toiminnasta vastaa tiimi, eikä niinkään yksi perhepäivähoitaja. Päiväkotihoidosta ryhmäperhepäivähoito poikkeaa usein ryhmäperhepäivähoiton erityyppisillä ja -tasoisilla tilaratkaisuilla. Ryhmäperhepäiväkoti sijaitsee usein nopealla tahdilla perustetuissa kunnan määräämissä tiloissa,

kuten rivi- tai kerrostalossa, kun taas päiväkodit ovat perustettu niille suunnatuille omille kiinteistöilleen. Välttämättä aina ryhmäperhepäiväkodin toimintaympäristö ei valitettavasti ole lapsilähtöiselle toiminnalle asetettujen vaatimusten mukainen, kun hoitopaikka sijoitetaan pieniin rivitalo- tai kerrostaloasuntoihin. Kuitenkin ryhmäperhepäivähoidolla on paljon hyviä ominaisuuksia, joita parhaimmillaan ovat mm. kodinomaisuus, perushoito, arjen pedagogiikka, toiminnan suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus, työyhteisöllisyys sekä sisarusryhmät. (Väisänen 2007, 10, 39-40.)

4 KASVATUSKUMPPANUUS

Tässä luvussa tarkastelen tutkimuksen keskeisintä käsitettä, eli kasvatuskumppanuutta. Tutkimuskysymykseni tässä tutkimuksessa liittyivät selkeästi kasvatuskumppanuuden toteutumiseen ja kehittämiseen ryhmäperhepäiväkodeissa. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen, eli Stakesin (nyk. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, THL) valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteessa (2005) vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden välinen kasvatusyhteistyö ymmärretään henkilöstön ja vanhempien tietoisena sitoutumisena ja toimimisena lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi.

Kasvatuskumppanuus rakentuu kunnioituksen ja dialogisuuden periaatteille. Kasvatuskumppanuus edellyttää, että lapsen vanhempien mielipiteet ja ajatukset lasta koskevissa asioista tulevat kuulluksi keskusteluissa kasvatushenkilöstön kanssa. Kasvatuskumppanuus edistää lapsen ääntä dialogisen vuorovaikutuksen ja palvelukulttuurin yhteistyösuhteiden luomista lapsen kasvu- ja kehitysympäristöihin. Kasvatuskumppanuus on osa arkea varhaiskasvatuksessa, koulussa, lastensuojelussa ja vapaa-ajan ympäristöissä. Kasvatuskumppanuus on yhtä kuin aikuisten vastuu ohjata ja tukea lapsen kehitystä ja kasvua. Se on kaikkien lasten oikeus. Tavoitteena on myös edistää vanhempien osallisuutta palveluihin sijoituvissa lapsen kehitysympäristöissä. (Kasvatuskumppanuus menetelmä, [viitattu 14.1.2011].)

Kasvatuskumppanuus on kirjattu Stakesin (2005) varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, opetusministeriön Perusopetuksen laatukriteereihin sekä Laatu kodin ja koulun yhteistyöhön -laatusuositukseen. Kasvatuskumppanuuden lähtökohtana on lapsen oikeuksien edistäminen perheen ja palvelujen välisessä yhteistoiminnassa. (Kasvatuskumppanuus menetelmä, [viitattu 14.1.2011].)

4.1 Kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuksessa

Päivähoidon tavoitteena on tukea päivähoitossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Laki lasten päivähoitosta (L 19.01.1973/36) velvoittaa, vanhemmilla on siis ensisijainen vastuu ja oikeus vastata lapsensa kasvatuksesta. Päiväkodin tehtävänä on tukea tätä kotien kasvatustehtävää. Lapset viettävät ison osan päivästänsä päiväkodeissa, joten myös päiväkodin henkilöstön kasvatus heijastuu lapsen elämään. Kasvatuskumppanuus tarkoittaa vanhempien arkinäkemysten sekä käytännössä omaksuttujen kasvatuseriaatteiden sekä varhaiskasvattajien tietotaidon yhdistämistä lapsen kehityksen ja kasvun tukemiseksi. Lähtökohtana on tasavertainen, rakentava, empaattinen ja dialoginen kommunikaatio vanhempien ja varhaiskasvattajien välillä. Kasvatuskumppanuus on yhteistyötä vanhempien ja päivähoiton välillä lapsen parhaaksi. Tavoitteena on tukea vanhemmuutta, edistää vanhempien välisten vertaisverkostojen syntymistä, sekä tunnistaa lapsen kasvuun liittyviä tekijöitä. Että kasvatuskumppanuus on toimiva, vaatii se molemminpuolista sitoutumista yhteiseen kasvatustehtävään. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31.)

Kaskela ja Kekkonen (2006, 17–31) ovat tutkineet kasvatuskumppanuutta eri näkökulmista. Näissä näkökulmissa kasvatuskumppanuus tulee esiin lapsen, vanhempien ja päivähoiton kasvattajien näkökulmasta. Kasvattajahenkilöstölle kasvatuskumppanuus näyttäytyy omien tehtävien kautta kasvatustietoisuutena, tunnevuorovaikutuksena, lapsen ja vanhemman suhteen tukemisena sekä vuorovaikutuksena työyhteisössä. Vanhempien merkitys kasvatuskumppanuudessa tulee esiin vanhempien osallisuutena sekä jaetun kasvatustehtävän kautta. Lapsi on kasvatuskumppanuuden lähtökohtana ja kaiken keskipisteenä. Lapsen omien tunteiden ja tarinoiden kuuleminen ovat kasvatuskumppanuudessa merkittävää. Lapsen ja hänen vanhempiensa välisen suhteen tukeminen on tärkeää silloin, kun lapsi on päivähoitossa. Päivähoidon työntekijän sitoutuneisuus sekä lapsen tukeminen ja ohjaaminen auttavat lasta tuntemaan olonsa turvalliseksi hoitopaikassa.

Kasvatuskumppanuuden rakentuminen alkaa yleensä vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan ensimmäisellä tapaamisella, tutustumiskäynnillä. Tutustumiskäynnin tavoitteena on keskustella perheen toiveista, odotuksista sekä lapsen päivähoidon aloituksesta. Varhaiskasvatuksen laatua edistetään sillä, kun vanhempien osallisuutta lapsen päivähoidon tuetaan. Vanhempien osallisuus voi näyttäytyä lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa hyvin monin tavoin. Vanhemmat voivat aktivoitua yhteistyöhön oma-aloitteisesti tai päivähoidon voi tukea vanhempia osallistumaan. Vanhempien mielipiteiden kuuntelu on tärkeä tekijä varhaiskasvatuksen laadun kehittämisessä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 41; Kronqvist & Jokimies 2008,15.)

4.2 Vanhemman ja päiväkotihenkilöstön päivittäinen kasvatuskumppanuus

Päiväkodin käytännöt muodostavat perustan vanhempien ja varhaiskasvattajien kumppanuussuhteen kehittymiselle. Vanhemman, lapsen ja varhaiskasvattajan yhteinen vuoropuhelu tapahtuu päivittäisissä lapsen tuomis- ja hakutilanteissa. Tärkeää on ottaa myös lapsi mukaan jakamiseen ja kuulla myös hänen näkemyksiään päivän kulusta. Siten lapsi saa konkreettisesti olla osallisena häntä itseään koskeissa asioissa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 44,45.)

Kasvattajan myönteinen puhe ja keskustelu lapsen päivän sujumisesta auttavat vanhempia ymmärtämään lasta ja samalla se auttaa vanhempia tallentamaan arvokkaita lapsuusmuistoja lapsestaan. Vaikka kasvattajan mielestä asiat olisivatkin tavanomaisia, vanhemmalle lapsen hoitopäivään liittyvät tiedot ovat aina arvokkaita. Parhaimmillaan vuoropuhelu on molemminpuolista ymmärtämistä, josta syntyy tarvittava lapsen tuntemus. Päivähoidon kasvattajan on hyvä muistaa, että vaikka päivittäiset kohtaamiset vanhemman kanssa ovat lyhyitä, hän voi omalla toiminnallaan saada vanhemmalle tunteen siitä, että hänet on kohdattu, häntä kuullaan ja ymmärretään. (Kaskela & Kekkonen 2006, 45.)

4.3 Kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet

Kaskelan ja Kekkonen (2006) mukaan kasvatuskumppanuuden toteuttamista, eli lapsen perheen ja päivähoiton vastavuoroista vuoropuhelua ohjaavat neljä tärkeää periaatetta, jotka ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogisuus. Kun kyseessä on lapsen perheen ja päivähoiton vuoropuhelusta ja yhteistyöstä keskenään, kuuntelu ja toisen kuuleminen ovat varsin keskeisessä asemassa. Kuulemisessa tärkeää on, että ollaan aidosti kiinnostuneita keskustelukumppanin kertomasta, siihen keskitytään ja siihen on riittävästi aikaa. Muita tärkeitä ominaisuuksia, joita kuulemiseen liittyy, ovat empaattisuus ja rehellisyys toista kohtaan. Keskusteluilmapiirin tulee olla myönteinen ja turvallinen, että molemminpuolinen keskustelu voi toimia. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32.)

Kumppanuussuhteessa toisen hyväksyminen ja arvostaminen luovat pohjan molemminpuoliselle kunnioittamiselle. Se näkyy toisen ihmisen hyväksymisenä ja hänen näkemystensä arvostuksena. Kasvatusyhteistyössä toisen kunnioitus on erityisen tärkeää. Myönteinen ajattelutapa auttaa tuomaan asioita ja mielipiteitä rohkeasti esiin, ilman tunnetta, että ne jätettäisiin merkityksettömiksi tai ne mitätöitäisiin. (Kaskela & Kekkonen 2006, 34.)

Lapsen perheen ja päivähoiton henkilöstön välinen luottamus syntyy useista kohtaamisista sekä vuoropuheluista. Vanhempien luottamusta lisää ja voimistaa kasvattajien sensitiivinen ote, jolloin vanhemmat tuntevat turvallisuutta lapsen hyvästä hoidosta. Myös vanhempien osallisuus lapsensa päivähoiton suunnittelussa lisää vanhempien osalta luottamusta kasvatuskumppanuudessa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36.)

Kasvatusyhteistyössä dialogisuus tarkoittaa vuoropuhelua ja keskustelua, jossa osapuolten mielipiteet ja näkemykset ovat yhtä tärkeitä ja tasavertaisia. Dialogisen keskustelun tarkoituksena on löytää asioille yhteinen ratkaisu keskustelun kautta, vaikka asioista oltaisiinkin erimieltä. Tällöin usein asioita joudutaan sovittelemaan ja pohtimaan monesta näkökulmasta. Dialogissa tärkeää onkin suorapuheisuus,

rehellisyys, omien mielipiteiden rohkeasti esiin tuominen sekä tietysti toisen osapuolen mielipiteiden kunnioitus. Kumppanuussuhde syntyy päivähoidon henkilöstön ja vanhempien toiminnan myötä ja vahvistuu vanhempien ja työntekijän välisessä dialogissa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38-39.)

4.4 Kasvatuskumppanuuden haasteet

Välttämättä aina yhteistyö ei kuitenkaan toimi, niin kuin pitäisi. Yhteistyö kodin ja päivähoidon välillä voi muuttua tällöin haasteelliseksi tai toimimattomaksi. Tällaisia tilanteita voi syntyä jos hoito- ja kasvatuskäsitykset lapsen tavanomaisista perustarpeista eriävät vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden välillä, eikä yhteisymmärrystä saavuteta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 45.)

Alasuutarin (2006, 90) mukaan perhe-elämä, vanhemmuus ja koti ovat vanhemmille henkilökohtaisia asioita ja niistä keskusteltaessa on oltava hienotunteinen. Vanhemmat saattavat haluta tilaa keskustellessa perheen asioista ja joistakin vanhemmista se saattaa olla jopa kiusallistakin. Vanhempi on omien ihmissuhteidensa asiantuntija ja näin ollen hän tietää parhaiten omat asiansa.

Toiset vanhemmat taas voivat kieltäytyä yhteistyöstä päivähoitoon täysin. Syynä tähän voivat olla arkuus, erilaiset kasvatuskäsitykset, vanhemman kielteisyys kasvatushenkilöstöä kohtaan tai esimerkiksi se, että vanhemmat saattavat tulkita kasvatushenkilöstön palautteen arvosteluksi. Jotkut vanhemmat eivät välttämättä ole kiinnostuneita moninaisista yhteistyöodotuksista, vaan heille riittää, että lapsella on turvallinen hoitopaikka, jossa hänellä on hyvä olla. (Koivunen 2009.)

Stakesin vuonna 2007 internetissä toteutetussa Vaikuta vanhempi -kyselyssä selvitettiin vanhempien mielipiteitä siitä, miten he parantaisivat vanhempien ja henkilöstön välistä yhteistyötä sekä miten vanhemmat haluaisivat kehittää varhaiskasvatuspalveluita. Kyselyyn vastasi kaiken kaikkiaan 3 564 vanhempaa, 285:stä kunnasta eri puolelta Suomea. Vastaajista 91,8 prosenttia oli päivähoitossa olevien lasten äitejä. Kyselyyn vastanneista hieman vajaa kaksi kolmasosaa sijoittui

ikäryhmään 30 -39 -vuotiaat. Vastaajista yli puolet oli päiväkotilasten vanhempia ja seuraavaksi eniten oli perhepäivähoitolaisten vanhempia. Kyselystä kävi ilmi, että vanhemmat eivät olleet täysin tyytyväisiä tiedonsaanteihin koskien kuntien kasvatustasioita sekä henkilöstön riittävyyteen. Kyselyssä kävi myös ilmi, että vanhemmat olivat tyytymättömiä omaa lasta koskevien kasvatustilaisuuksien niukkuuteen, kasvatusyhteistyötä rakentavan vuoropuhelun yksisuuntaisuuteen sekä yhteistyökäytäntöjen satunnaisuuteen ja rakenteiden kehittymättömyyteen. Vanhemmat kritisoivat myös keskustelutilojen puuttumista ja vanhempien ja henkilöstön kohtaamista edistävien yhteistyörakenteiden toimimattomuutta. Vanhemmat odottivat yhteistyöltä enemmän kuuntelua, aitoutta, sitoutuneisuutta ja kiireettömyyttä. Ennen kaikkea vanhemmat toivoivat keskustelutilaa, eli ajan ja paikan luomista kiireettömälle keskustelulle perheen lapsesta ja tämän varhaiskasvatuksesta. (Kekkonen 2009, 163-164; Kronqvist & Jokimies 2008, 5.)

5 VARHAISKASVATUSTA JA KASVATUSKUMPPANUUTTA OHJAAVAT ASIAKIRJAT

Luvussa tuon esille varhaiskasvatuksen eri aihealueita ohjaavia valtakunnallisia sekä kunnan omia asiakirjoja, kuten yksikön oma varhaiskasvatussuunnitelma sekä lapsen oma varhaiskasvatussuunnitelma. Asiakirjoissa käsitellään varhaiskasvatukseen liittyviä aiheita, kuten kasvatuskumppanuus, lapsen ja vanhempien osallisuus sekä kasvatuskeskustelut. Luvussa käsiteltävät aiheet liittyvät tutkimuskysymyksiini koskien kasvatuskumppanuutta. Kasvatuskumppanuus lähtee lapsen tarpeista ja edun toteuttamisesta, mikä on yksi päivähoitolain keskeisimmistä periaatteista. Vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja vastuu. Päivähoidon tehtävänä on kuitenkin tukea vanhempia tässä kasvatustehtävässä. Varhaiskasvatuksen toteuttamisen lähtökohtina ovat lasten ja perheiden tarpeet. Varhaiskasvatuksen onnistumisen edellytyksenä on vanhempien ja päivähoidon henkilöstön välinen, lapsen tarpeista lähtevä kasvatuskumppanuus.

Varhaiskasvatus tarkoittaa pienten, alle kouluikäisten lasten eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, minkä tavoitteena on edistää ja ylläpitää lapsen tasapainoista kehitystä, kasvua ja oppimista. Yhteiskunnan järjestäminen, tukeminen ja valvominen varhaiskasvatus muodostuu kasvatuksesta, hoidosta ja opetuksesta. Varhaiskasvatus perustuu laaja-alaiseen, monitieteiseen tutkimukseen ja tietoon sekä erilaisiin pedagogisten menetelmiin, jotka tukevat lapsen kasvua ja kehitystä. Varhaiskasvatuksen keskeinen tekijä on osaava alan henkilöstö. Laadukkaan varhaiskasvatuksen näkökulmasta on olennaista, että kasvatusyhteisöillä sekä yksittäisellä kasvattajalla on vankka osaaminen ja tietoisuus kasvatukseen liittyvistä asioista. Varhaiskasvatuksessa tarvitaan myös kasvatuksesta vastaavan henkilöstön sekä vanhempien kiinteää yhteistyötä, kasvatuskumppanuutta, jotta perheiden ja kasvattajien yhteinen kasvatustehtävä muodostaa lapsen näkö-

kulmasta parhaimman tuloksen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11.)

Varhaiskasvatuksen ensisijainen tavoite on lapsen hyvinvoinnin edistäminen. Hyvinvoivalla lapsella on hyvät eväät kehittymiseen, kasvuun ja oppimiseen. Hyvinvoinnin edistämiseksi lapsen toimintakykyä ja terveyttä vaalitaan ja vastataan hänen perustarpeisiinsa. Hyvinvointia edistävät pysyvät, luotettavat ja turvalliset ihmissuhteet ja lapsen suhteita vanhempiin, kasvattajiin ja muihin lapsiin vaalitaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 15.)

5.1 Varhaiskasvatusta ohjaavia asiakirjoja

Varhaiskasvatusta ohjaa lait ja asetukset, jotka liittyvät lasten päivähoitoon ja esiopetukseen. Lisäksi Stakes (nyk. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos) laatii Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön, opetusministeriön, opetushallituksen, Suomen kuntaliiton ja muiden asiantuntijatahojen kanssa. Ne sisältävät yhteiskunnan valvoman ja järjestämän varhaiskasvatuksen keskeisimmät periaatteet ja kehittämisen painopisteet. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ohjaavat valtakunnallisen varhaiskasvatuksen laatua, sisältöä sekä kuntien varhaiskasvatussuunnitelmien laatimista. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet ohjaavat valtakunnallisesti esiopetuksen sisältöä ja paikallisten opetussuunnitelmien laatimista. Kunnalliseen ohjaukseen kuuluvat olennaisesti kunnan varhaiskasvatuksen strategiat ja linjaukset, joista ilmenevät kunnan keskeisimmät varhaiskasvatuksen periaatteet, painopisteet sekä palvelujärjestelmä. Kunnan tehtävänä on myös laatia kunnan oma varhaiskasvatussuunnitelma, yksikön varhaiskasvatussuunnitelma, esiopetuksen opetussuunnitelma sekä lapsen oma varhaiskasvatussuunnitelma. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 8-9.)

Seuraavaksi esittelen kuvion (kuvio 1), josta käy ilmi varhaiskasvatuksen suunnittelurakenne. Varhaiskasvatuksen asiakirjoja ohjaavat lait ja asetukset, joista sekä valtakunnalliset että kunnalliset suunnitelmat ja linjaukset jäsentyvät.

LAIT JA ASETUKSET
 VALTAKUNNALLINEN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA
 2005
 KUNNANLINJAUKSET JA STRATEGIAT
 YKSIKÖNLINJAUKSET, PAINOTUKSET, ESIOPS, VASU
 LAPSEN VASU, ESIOPS, KUNTOUTUSSUUNNITELMA
 KASVATUSTOIMINNAN SUUNNITTELU JA ARVIOINTI
 RYHMÄSSÄ
 PUOLIVUOSITTAINEN -> KAHDEN VIIKON -> PÄIVÄN ->
 YKSILOOHJAUS

Kuvio 1. Varhaiskasvatuksen suunnittelurakenne (Hemminki 2010).

Viimeisen kymmenen vuoden aikana eri työryhmät ja toimijat ovat esittäneet päivähoitolain työstämistä entisestä. Lainsäädännön uudistamista on esitetty esimerkiksi Varhaiskasvatustyöryhmän muistiossa, Valtioneuvoston periaatepäätöksessä varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista sekä vuosina 2005–2007 toimineen varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan raportissa. Tarvetta on perusteltu sillä, että suomalainen varhaiskasvatusjärjestelmä ja sen yhteiskunnallinen toimintaympäristö ovat vuonna 1973 säädetyn päivähoitolain säätämisen jälkeen muuttuneet monella tavalla. Laki ei tänä päivänä lähtökohdilta, sisällöltä, terminologialta eikä edes säädösteknisesti vastaa nykypäivän vaatimuksia. Päivähoitolain uudistamisen periaatelähtökohtina nostetaan esiin lapsen etu ja oikeudet sekä niiden toteutuminen. Jaosto on tehnyt esityksiä päivähoitolaissa säädettävistä asioista liittyen päivähoidon palvelumuotoihin, päivähoitopalvelujen järjestämisen periaatteisiin, varhaiskasvatuksen tavoitteisiin päivähoidossa, päivähoidossa annettavan varhaiskasvatuksen suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen sekä erityisen tuen järjestämiseen ja yhteistyöhön viranomaisten kesken. Päivähoitolain kiireellisim-

miksi muutostarpeiksi jaosto esittää lasten ja henkilöstön määrän nykyistä tarkempaa sääntelyä ja henkilöstörakenteen muuttamista. Varhaiskasvatustalouksissa yhdistyvät lapsen oikeudet varhaiskasvatukseen sekä vanhempien oikeus saada lapselleen päivähoitopaikka. Lukuisten tutkimusten mukaan korkeatasoisella varhaiskasvatuksella on merkittäviä vaikutuksia lasten hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle. Hyvällä hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudella edistetään muun muassa lapsen myönteistä minäkäsitystä, lapsen sosiaalisia taitoja sekä ajattelun kehitystä. Varhaiskasvatuksessa myös tarjotaan varhaista tukea, ehkäistään ja korjataan kehityksen viiveitä. (Varhaiskasvatuksen uudistamisen linjauksia 2009, 16-17; Lapsen näkökulma, [viitattu 2.2.2011].)

Uudistettu laki takaisi oikeuden varhaiskasvatukseen kaikille lapsille asuinpaikasta ja sosioekonomisesta asemasta riippumatta. Sen tarkoituksena olisi myös edistää monimuotoisten varhaiskasvatustalouksien syntymistä ja turvata niiden toiminnan edellytykset. Lain tarkoituksena olisi luoda vanhemmille mahdollisuus valita heidän tilanteeseensa ja heidän lapsilleen sopivin päivähoito- ja varhaiskasvatustalous, mahdollistaa vanhempien työssäkäynti sekä luoda nykyistä joustavampi ja saumaton polku päivähoiton ja esiopetuksen varhaiskasvatuksesta kouluun. (Lapsen näkökulma, [viitattu 2.2.2011].)

5.1.1 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Päivähoitoyksiköissä kaikille lapsille laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma yhteistyössä vanhempien kanssa. Suunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain. Lapsen omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa varhaiskasvatustalous yksilöityy henkilökohtaisesti lapseen, eli lapsen osaamiseen, tuen tarpeeseen ja persoonaan. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ja lapsen esiopetuksen suunnitelma ohjaavat varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toteuttamista. Ne laaditaan yhteistyössä vanhempien kanssa. Lapsen tuen tarpeen määrittely ja tuen järjestäminen määrittellään lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tarkoitus on yhtenäistää käytäntöä lapsille suunnatusta palve-

lusopimuksesta, jonka taustalla on laki Asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000. (Bennett & Tayler 2006, 323; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 9, 36.)

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa ohjaavia periaatteita ovat kasvatuskumppanuus vanhempien kanssa, lapsen yksilöllisyyden ja valmiuksien havainnointi sekä pedagoginen toiminta ja arviointi kasvattajayhteisön kesken. Yksilöllistä lapsen vasua laadittaessa täytyy muistaa lapsen, vanhemman ja kasvattajan näkökulmat, liittyen lapsen kehitykseen ja kasvatukseen. Lapsen näkökulma kertoo lapsen yksilöllisyydestä ja erityisyydestä, vanhempien näkökulma heidän toiveistaan ja odotuksista sekä kuvauksista lapsesta. Kasvattajan ääni kertoo puolestaan, mitä arjessa tehdään lapsen kasvun tukemiseksi ja ohjaamiseksi. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman teossa on tärkeää selvittää perheiden erilaiset taustat ja odotukset, joiden myötä pohditaan, millaiset ratkaisut ovat toimivia juuri kyseisen perheen kohdalla. (Kaskela & Kronqvist 2007, 11-13.)

5.1.2 Yksikön ja kunnan oma varhaiskasvatussuunnitelma

Yksikön varhaiskasvatussuunnitelma on kunnan suunnitelmaa yksityiskohtaisempi. Siihen tulee kirjata yksikön hoidon, kasvatuksen ja opetuksen lähtökohdat ja niiden toteutuminen arjen kasvatuskäytännöissä. Yksikön varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan kunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta soveltaen kunnallisen vasun keskeisiä periaatteita yksikön toimintaan sopiviksi. Päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmassa on kirjattu myös alueen tai yksikön erityispiirteet ja painotukset. Yksikön varhaiskasvatussuunnitelman tulisi olla yksikön varhaiskasvattajien työtä ohjaava asiakirja niin arjessa, kuin toimintakauden suunnittelussa ja arvioinnissakin (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 9.)

Vanhemmilla tulee olla mahdollisuus osallistua yksikön varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön ja arviointiin yhdessä muiden vanhempien kanssa. Lähtökohtana lasten ja vanhempien suorittamalle arvioinnille on se, että varhaiskasvatussuunni-

telma on kasvatusyhteisön yhdessä laatima ja sen sisältö perusteineen ovat henkilöstön ja vanhempien tiedossa. Varhaiskasvatuksessa sovitaan vanhempien kanssa yhteistyön toimintatavoista. Lapsi voi myös itse osallistua varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen ja arviointiin vanhempien ja henkilöstön yhdessä sovitulla tavalla. Lasten ja vanhempien suorittama toiminnan arviointi on osa varhaiskasvatuksen kehittämistä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 32-33.)

Kuntien varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista. Niissä eritellään, miten valtakunnalliset linjaukset toteutuvat juuri jonkun kyseisen kunnan kohdalla, kuten Seinäjoen kaupungin Meirän vasu (2007). Suunnitelmaan tulee kirjata varhaiskasvatuksen järjestämisen keskeiset periaatteet, kehitettävät painopisteet ja kunnan varhaiskasvatuksen palvelujärjestelmä. Kuntien erilaiset tilanteet luovat kunnille lähtökohdat organisoida varhaiskasvatuspalvelut perheitä parhaiten palvelevalla tavalla. Kunnan tehtävänä on myös arvioida toteutuvatko varhaiskasvatuspalvelut, kuten ne ovat kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjattu. Kunnan varhaiskasvatussuunnitelman arviointiin osallistuvat hallinnon henkilöstö, lapset, vanhemmat sekä eri yhteistyötahot. Kunnan ja yksikön varhaiskasvatussuunnitelma sekä esiopetuksen opetussuunnitelma muodostavat tiiviin setin ja tarkoituksena suunnitelmilla on lapsen kehitystä tukeva ja eteenpäin vievä jatkumo. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 7-9, 11, 45.)

Sisällöllisesti varhaiskasvatuksen linjaukset määrittelevät sen toimintaympäristön, jossa alle kouluikäisen lapsen on hyvä kasvaa ja kehittyä. Linjauksia täydentävät päivähoidon oma varhaiskasvatussuunnitelma. Varhaiskasvatuksen linjausten ja päivähoidon varhaiskasvatussuunnitelman lisäksi varhaiskasvatusta täydentävät päivähoidon yksikkökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat sekä lapsikohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat. (Meirän vasu 2007.)

6 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä luvussa esittelen kasvatuskumppanuutta koskevan teemahaastattelun tulokset. Tutkimustulokset esittelen teemojeni, eli kasvatuskumppanuutta ohjaavien periaatteiden -kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogisuus, mukaan. Kasvatuskumppanuudessa kuulemisella tarkoitetaan ennen kaikkea kasvatushenkilöstön ja vanhempien välistä kuulevaa suhdetta. Kyseessä ei ole ensisijaisesti kuulemisen taito vaan suhde toiseen ihmiseen. Kuulevalle suhteelle ominaista on läsnäolo ja asettuminen kuulemaan toisen ihmisen ajatuksia ja asiaa. Kunnioittaminen on toisen ihmisen hyväksymistä ja arvostamista. Arvostava asenne ilmenee kasvatusyhteistyössä ajatuksina ja sitä kautta tekoina. Kunnioittavan suhteen luominen saattaa olla joskus haasteellista mm. erilaisuuden kohtaamisessa, kuten erilaisen perheen, erilaisen perhekulttuurin tai erilaisten arvojen takia. Luottamuksen syntyyn tarvitaan yhteisiä kohtaamisia, aikaa ja vuoropuhelua. Luottamus rakentuu osaltaan myös vanhempien osallisuudesta ja mahdollisuudesta vaikuttaa lapsensa kasvatukseen, hoitoon ja opetukseen liittyviin asioihin. Kasvatuskumppanuuden keskeinen tavoite on luoda luottamuksellinen ilmapiiri päivähoidon henkilöstön ja vanhempien vuoropuhelulle. Dialogi toteutuu tasa- arvoisessa ja aidossa vuorovaikutuksessa, jossa toisen tietämys ei ole tärkeämpää tai merkityksellisempää, kuin toisen. Dialogissa henkilöllä on mahdollisuus tuoda esiin omat ajatuksensa vaikka olisikin asioista eri mieltä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32-38.)

6.1 Kuuleminen

Vuorovaikutuksellisella yhteistyöllä on tärkeä rooli kasvatuskumppanuudessa. Haastatteluissa keskustelinkin vanhempien kanssa siitä, miten yhteistyö toimii ja näkyy ryhmäperhepäivähoidossa. Keskustelimme, mm. siitä, miten päivittäinen yhteistyö ja tiedotus lapsen hoitoa koskevissa asioissa käytännössä tapahtuvat.

Varhaiskasvatuksen henkilökunnan tulisi päivähoidossa säännöllisesti tiedottaa vanhemmille lapsen oppimis- ja kehitysprosessin etenemisestä sekä päivähoiton toiminnasta. Päivähoiton tehtävänä on tiedottaa vanhempia päivähoiton asioista kirjallisilla tiedotteilla sekä päivittäisillä keskusteluilla. Vanhemmille tulisi kertoa päivittäin lapsen hoitopäivän kulusta. (Hujala, Lindberg, Nivala, Parrila, Tauriainen & Vartiainen 1999, 105.)

Haastateltujen vanhempien mielestä yhteistyö ryhmäperhepäiväkodeissa ja vanhempien välillä toimii varsin hyvin. Lähes kaikki vanhemmat mainitsivat, että yhteistyö on molemmin puolin joustavaa ja yhteistyökykyistä. Useat vanhemmat mainitsivat vastauksissaan, että yhteistyön välineenä on usein koteihin jaettavat laput, joissa on viestiä esimerkiksi tulevista tapahtumista sekä päivittäin käytävät, joskin lyhyet keskustelut lapsen päivän kulusta. Eräs vanhempi toivoi vastauksessaan, että yhteistyöhön painotettaisiin enemmän.

No mä toivoisin, että sitä yhteistyötä olis enemmän. Tällä hetkellä sitä on joo, mutta se ei ole semmoista, kun se voisi olla, elikkä vois olla enemmän sitä yhteistyötä... että se jää hyvin pinnalliseksi tällä hetkellä. Että päivittäin kun se lapsi hoidosta haetaan, niin saa kuulla vain ja ainoastaan sen, että kuinka on syöty ja kuinka on nukuttu ja siinäpä kaikki. (H7)

Kuten tuli ilmi, kaikki haastatellut vanhemmat juttelevat tai vaihtavat pari sanaa päivittäin henkilökunnan kanssa lapsen hoitopäivästä. Osa haastatelluista kuitenkin mainitsi, että päivittäistä keskustelua vaikeuttaa se, että aina juuri hän itse ei pääse iltapäivällä hakemaan lasta hoidosta, jolloin juteltavaa olisi ehkä enemmän, kuin aamulla lasta viedessä. Kuitenkin tällöin lasta hakeva toinen vanhempi saa kuulla lapsen päivän kuulumiset hoitajilta ja vanhemmat kysyvät usein myös lapselta itseltään, miten päivä on sujunut. Pääasiassa päivittäiseen keskusteluun kuuluu, onko lapsi hoidossa syönyt ja nukkunut sekä miten päivä yleensä ottaen on sujunut.

Haastatelluista kaikki, lukuun ottamatta yhtä vanhempaa, olivat sitä mieltä, että hoitopaikka on sitoutunut yhteistyöhön hyvin. Yksi vanhempi ei ollut vastauksensa perusteella täysin tyytyväinen yhteistyön riittävyyteen. Vanhempien oma sitoutuminen yhteistyöhön oli heidän mielestään hyvää ja aktiivista ja he olivat kiinnostuneita oman lapsensa parhaaksi.

Keskusteltaessa siitä, onko yhteistyölle aikaa riittävästi, vastaukset jakautuivat lähes tasan. Lähes puolet haastatelluista vanhemmista sanoi, että aikaa yhteistyölle on heidän mielestään riittävästi siihen, että ehtii käydä päivän tapahtumat läpi. Vanhemmat mainitsivat myös, että jos tarvetta yhteistyölle ja keskustelulle hoitajien kanssa on, keskusteluaikaa järjestyy tarpeen tullen lisää. Osa vanhemmista oli kuitenkin sitä mieltä, että yhteistä aikaa keskusteluihin lapsen hoitoon liittyvistä asioista saisi olla nykyistä enemmän.

No ehkä enemmänkin saisi olla. Yhteistyö on yleensä sitä, mitä päivittäin lapsen hoitopäivästä puhutaan ja ne vartit, niin jotenkin tuntuu, että mun mielestä niitä keskusteluja saisi olla enemmän...Että tuos hakutilantees nyt tällä hetkellä eniten kerkeää keskustella, kun ei ole niin kiire kuin aamulla. Että ne vartit tai ne vasukeskustelut on vain kerran vuodes ja nytkin sitten kun oli se vartti niin se oli jotenkin niinku niin hätäinen, että mulle jäi itelle sellainen kuva niinku äitinä, että olis kaivannu hoitajienkin mielipiteitä ja sellaista tukea lapsen hoitoon liittyvistä asioista ja olis ollu niinku paljon asiaa, että se vartti meni niin nopeaa että tavallaan just silleen vain, mitä siinä paperissa oli, että olis halunnut itekkin kertoa enemmän ja kuulla ja saada justiin sitä tukea enemmän hoitotädeiltä. (H2)

Kaikki vanhemmat olivat sitä mieltä, että päivähoitoon liittyvistä asioista ja tapahtumista tiedotetaan riittävästi.

Joo, aina tulee lappu, kun jotain erikoisempaa on, että...ja sitten on lappu tuos seinällä ja usein vielä sitten sanallisestikin sanotaan. Mikään ei ole mennä ohi ainakaan sen takia, ettei tiedoteta. (H3)

Osa vanhemmista kuitenkin toivoi, että päivittäisistä asioista voisi tiedottaa vielä enemmän. Eräs vanhempi ehdotti etukäteen jaettavaa tulevan viikon viikko-ohjelmaa, ikään kuin lukujärjestyttä, jota voisi yhdessä lapsen kanssa käydä kotona läpi. Eräs vanhempi ehdotti sähköpostitse jaettavaa tiedotusta, sillä hänen mukaan lippulaput eivät aina välttämättä kulkeudu vanhemmille saakka. Haastattelussa kävi myös ilmi, että tiedotteet ja ilmoitukset hoitopaikan ilmoitustaululla eivät aina tavoita vanhempia kiireen takia tai siksi, että lapsi saatetaan hakea ulkoa, käymättä lainkaan hoitopaikan sisällä.

Vanhemmat kaipaivat enemmän tietoa hoitopaikan sijaisista, hoitoon tulevista uusista lapsista sekä hoidossa liikkeellä olevista taudeista. Eräs vanhempi olisi myös kiinnostunut saamaan hyvissä ajoin hoitopaikan syksyisin vaihtuvan ruokalistan. Useat vanhemmat mainitsivat, että he olisivat kiinnostuneita saamaan enemmän tietoa, mitä lapset konkreettisesti päivän aikana hoidossa tekevät, viettävhän lapset ison osan päivästä hoitopaikassa.

No ehkä nyt siis se, että tavallaan niinku...no ainahan mä nyt kyselen, että kuinka se nyt on nukkunut ja syönyt ja näin, että ne nyt on sellaisia perusjutuja, mutta ehkä siinä hakutilantees, että hoitotäti kertois enemmän, että me ollaan nyt tänään laulettu tai tehty jotain, että mä en niinku tiedä siitä mitään. Että kun ei ikinä hoitotädit sano, että monesti mä joudun itte kysyä, että onko lapsi nyt nukkunu ja kuinka on syönyt ja sitte ne niinku kertoo. Nyt oikeastaan ehkä vähän on tullu sitä, että ne niinku ittekin kertoo, mutta sitä mä kaipaisin, että hoitotädit enemmän kertois siitä päivästä. (H2)

Haastatteluissa kävimme läpi myös aihetta, onko lapsen ryhmäperhepäivähoidossa tarpeeksi toimintaa, johon myös lapsen vanhemmat voivat osallistua. Vastaus kaikkien haastateltujen vanhempien kohdalla oli, että toimintaa on niukasti. Osa vanhemmista oli kuitenkin omien sanojensa mukaan niin kiireisiä, etteivät välttämättä kaivanneetkaan yhteistä toimintaa. Eräs vanhempi arveli syyn yhteistoiminnan niukkuuteen olevan taloudellinen kysymys. Kyseinen vanhempi mainitsi myös, että olisi valmis itse maksamaan siitä, että vanhemmille järjestettäisiin yhteistä

toimintaa. Useat vanhemmat mainitsivat, että he toivoisivat silloin tällöin tapahtumia, joihin myös vanhemmat voisivat osallistua. Näin he voisivat myös tutustua lapsensa hoitopaikan muihin vanhempiin, mikä lisäisi yhteisöllisyyttä. Yhdessä vanhemmat voisivat jakaa ajatuksia esimerkiksi lasten kasvatukseen liittyvistä asioista. Vanhemmat mainitsivat haastatteluissa joitakin ideoita toiminnan järjestämiseen, kuten talvirieha, joulujuhla, vohvelien tai makkaran paistoa, jokin yhteinen retki sekä vanhempainillat.

Kaskela ja Kekkonen (2006, 39-40) tuovat kirjassaan myös esiin, että yhteisöllisyys saadaan rakentumaan, kun vanhemmat osallistuvat yhteisiin toimintoihin ja saavat tutustua toisiinsa. Parhaimmillaan päivähoito edesauttaa kasvatusyhteisöllisyyden muodostumista, josta vanhemmat voivat saada vertaistukea omaan vanhemmuuteensa.

Ryhmäperhepäivähoidossa tarvitaan muun päivähoidon tapaan toiminnan suunnittelua, jotta kasvatustavoitteet toteutuisivat. Monipuolisen toiminnasuunnittelun tavoitteena on tukea lapsiryhmää ja sen lisäksi myös lasta yksilönä. Hyvä suunnittelu mahdollistaa monipuolisen toiminnan, jonka myötä myös kasvatuksen eri osa-alueet konkretisoituvat toiminnassa. (Väisänen 1997, 36.)

Suurin osa vanhemmista oli tyytyväisiä siihen, miten ryhmäperhepäiväkodissa panostetaan lapsen ja perheen yksilöllisiin tarpeisiin.

Mielestäni ihan hyvin. Että varsinkin lapsen sopeutuminen ryhmiksen arkeen ja niinku päivähoidon rytmiin, niin siinä mun mielestä tosi hyvin...että pikku hiljaa lapsi totutettiin ryhmiksen aikatauluihin tosi hienosti. Ja kaikki niinku nuo potta asiat aikanaan, niin ei pakotettu potalle, vaan askel kerralla. (H6)

Eräs haastatelluista vanhemmista mainitsi, että vanhempien mielipiteitä lapsen hoitoon liittyvissä asioissa kysellään aika ajoin esim. vasukeskustelujen yhteydessä. Yksi vanhemmista toivoi kuitenkin, että hoidon vanhemmille lapsille järjestet-

täisiin enemmän heille sopivaa toimintaa, sillä vanhemman mukaan tällä hetkellä toiminta tapahtuu usein hoitopaikan pienempien lasten ehdoilla.

Varhaiskasvatustoiminnan tulisi ryhmäperhepäivähoidossa olla monipuolista. Toiminnan tulisi olla perushoitoa, ohjattua toimintaa ja vapaata leikkiä tasapuolisesti. Toiminta tarkoittaa päivähoiton kasvattajan suunnittelemaa ja ohjattua tavoitteellista toimintaa tiettyinä ohjaustuokioina. Ohjaustuokioiden aiheet tulisi valita niin, että ne tukevat lapsen kehitystä lasten eri ikätasojen mukaan. (Kivioja ym. 1999, 38.)

Vanhempien suhtautuminen ryhmäperhepäivähoidon toimintatapojen muutoksiin on pääosin joustavaa, jos muutokset ovat perusteltavissa. Vanhemmat kuitenkin odottavat, että heille tiedotetaan lapsen hoitopaikan muutoksista. Vanhemmat toivovat, että pidemmistä hoitajien lomista ja uusista sijaisista sekä harjoittelijoista hoito tiedottaisi vanhemmille. Yksi vanhempi kertoi suhtautuvansa ryhmäperhepäiväkodin toimintatapojen muutoksiin kriittisesti.

Hoitopaikan työntekijät suhtautuvat vanhempien mukaan esimerkiksi lapsen tuomis- ja hakuaikeihin erittäin joustavasti. Jos tulee poikkeuksia normaaleihin lapsen haku- tai tuomisaikoihin, hoitotädit ovat valmiita muuttamaan aikoja, kunhan heille niistä etukäteen ilmoitetaan.

No kyllä se toimii, että kyllä täällä aina järjestetään se hoito sen mukaan, miten tarvii, ei meillä toki isoja poikkeuksia ole ikinä ollut, että ihan niissä rajoissa, kuin muitakin lapsia täällä on, kyllä se toimii. (H4)

6.2 Kunnioitus

Kasvatusyhteistyö, eli kasvatuskumppanuus tarkoittaa vanhempien ja päivähoitohenkilöstön yhteistä tietoista sitoutumista toimimaan lapsen kehityksen, kasvun ja oppimisen prosessien tukemiseksi. Että yhteinen toimintamalli onnistuisi, se edel-

lyttää keskinäistä tasavertaisuutta ja toistensa kunnioittamista. Vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatustasavastuu ja -oikeus. Päivähoidon kasvattajien tehtävänä on tukea vanhemmuutta ja tuoda lapsen kasvatukseen päivähoidon tietotaitoa. Lisäksi päivähoidon tehtävänä on vastata tasavertaisen yhteistyön edellytysten luomisesta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31.)

Vuorovaikutuksellisessa yhteistyössä painottuu päivähoidon kasvattajien ja vanhempien vastuun jakautuminen. Kasvatuksen suunnittelussa on tärkeää yhdistää henkilökunnan työn ja koulutuksen kautta saatu asiantuntemus, sekä vanhempien omaa lastansa koskeva tieto. Kuitenkin ensisijainen kasvatustasavastuu kuuluu edelleen lasten vanhemmille. (Hujala ym. 1998, 130-131.)

Haastateltujen vanhempien mukaan kasvatustasavastuu jakautuu siten, että päävastuu kasvatuksesta on vanhemmilla itsellään. Ryhmäperhepäivähoidon henkilökunnalla on kuitenkin vanhempien mielestä suuri rooli lapsen kasvatuksessa, sillä lapsi viettää ison osan arjesta hoitopaikassa. Vanhemmat myös arvostavat päivähoidon kasvatustasavasteita ja sitä, että samat pelisäännöt toimivat sekä hoidossa, että kotona. Vanhemmat tuntevat myös olevansa hyvin tasavertaisia hoitohenkilökunnan kanssa, eli samoilla linjoilla lapsen parhaaksi.

Kyllä mun mielestä se vanhemman oma sana on se tärkeämpi. Mutta tietysti se kulkee niin käsi kädes, että molemmat on...että kyllä mä pidän tosi tärkeänä, että mitä hoitotädit näkee ja sanoo mun lapsesta täällä, kun ne sitä päivittäin hoitaa. Mutta kyllä se tähänasti on sujunut tasapuolisesti. (H2)

Vanhemmat toivoivat hoitopaikan henkilökunnan asiantuntijuuden näkyvän hoidon arjessa. Eräs vanhempi mainitsi, että hoitohenkilöstö osaa tarttua tilanteisiin ja ottaa epäkohdat asiaksi. Toinen vanhempi mainitsi, että hoitotädit saavat pidettyä isonkin ryhmän kasassa säännöllään, luoden siten lapsille turvaa. Vanhemmat myös toivovat, että henkilökunta puuttuisi ajoissa, jos lapsen kehityksessä olisi jotakin poikkeavaa tai jos hoidossa olisi kiusaamistilanteita. Eräs vanhempi toivoi

hoitopaikan henkilökunnalta enemmän keskusteluapua ja tukea lapsen kasvatukseen.

No se, mitä vanhempana toivois, olis se, että sais työntekijöiltä sellaista jonkinlaista keskusteluapua lapsen hoitoon liittyen, että ne vaikka joskus ehdotais, että haluaisitko sä tulla tänne, että juteltais, että se on lähinnä vaan sitä, että mä tuossa sanon jonkun sanan ja lähden sitten itse töihin. Ehkä äitinä toivoisin juuri sitä, että tavallaan työntekijät huomiois perheet, jotka tarvis siihen jaksamiseen tukea, että siihen pitäis panostaa enemmän, että sitä en oo mielestäni saanu tarpeeksi. (H2)

Vanhemmat tunnistavat, että kasvatus sekä kotona, että hoitopaikassa ovat hyvin samoilla linjoilla. Eräs vanhempi mainitsi, että säännöt eivät ehkä kotona ole niin tarkat, kuin hoitopaikassa, mutta kuitenkin samojen periaatteiden mukaiset.

Kyllä mun nähdäkseni, että on tosiaan nämä samat menetelmät, kuin kotona. Tietysti nyt kotona on vaikka että ruokapöydästä saa kipaasta johonaki ja tulla takaasi, että täällä nyt varmasti yritetään, että kaikki on pöydäs yhtä aikaa. Porukas nyt tietysti pärjääkin paremmin, kun on kaikilla samat säännöt, että kotona nyt voi ollakin vähän oma itsensä. (H1)

Vanhempien osallistuminen hoitopaikan toiminnan kehittämiseen, suunnitteluun sekä arviointiin on kasvatuskeskusteluja lukuun ottamatta aika vähäistä. Osa vanhemmista mainitsi osallistuneensa ensimmäistä kertaa, äskettäin jaettuun lomakekyselyyn. Kyselyn kautta he saivat tuoda esille kehittämisen ideoita ja ajatuksia päivähoidon toteuttamisesta. Eräs vanhempi mainitsi vanhempainillat, joita hän myös toivoi järjestettävän vuosittain säännöllisesti. Osa vanhemmista mainitsi myös, että he eivät ole tulleet ajatelleeksikaan, että myös he voisivat osaltaan vaikuttaa päivähoidon suunnitteluun. Vastauksista päätellen vanhemmat olisivat hyvin kiinnostuneita osallistumaan lapsensa hoitopaikan toiminnan suunnitteluun.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2005, 32) sanotaan, että henkilöstö vastaa yksikön varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta. Vanhemmilla tulee kuitenkin olla mahdollisuus vaikuttaa yksikön varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön ja osallistua sen arviointiin yhdessä muiden vanhempien kanssa. Lähtökohtana vanhempien ja lasten suorittamalle arvioinnille on, että varhaiskasvatussuunnitelma on koko kasvatusyhteisön yhdessä laatima, se on aktiivisessa käytössä ja sen sisältö perusteineen on koko henkilöstön ja vanhempien tiedossa. Vanhempien ja lasten suorittama toiminnan arviointi on osa varhaiskasvatuksen jatkuvaa kehittämistä. Vanhemmat seuraavat ja arvioivat varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteiden toteutumista. Henkilöstön tehtävänä on arvioida ja kehittää suunnitelmaa määräajoin sekä tarvittaessa.

6.3 Luottamus

Kaikki haastatellut vanhemmat ovat sitä mieltä, että ryhmäperhepäiväkodin henkilökunnan ja vanhempien välillä on aito rehellisyys ja vanhemmat luottavat täysin ryhmikseen. Kaikki vanhemmat myös mainitsevat pystyvänsä tuomaan ajatuksensa ja tunteensa julki henkilökunnalle, ja niitä aidosti kuunnellaan.

Se on kyllä tosi tärkeää, kun lapsensa jättää tänne aamulla niin, niin kyllä siihen pitää pystyä luottaa. Enkä mä päivisin kyllä murehdi juuri ollenkaa, mä tiedän, että täällä on hoitunu, jotta...sitte varmaan, jos lapsi jäis tänne itkien, eikä haluaisi tänne lähtiä, niin sitte se varmasti vähä mietityttäis...(H3)

Vanhempien mukaan lapsen ja hoitopaikan henkilökunnan kertomusten välillä ei ole ikinä ollut suurempia ristiriitoja. Jos joitakin tapauksia on joskus ollut, nekin on selvitetty keskustelemalla. Vanhemmat itse myöntävät, että lapsen kertomus on aina lapsen kertomus ja jotkut käsitykset, esimerkiksi aikamääreet saattavat olla erilaiset kuin aikuisilla.

6.4 Dialogisuus

Kaskelan ja Kekkosen (2006, 25-26) mukaan vanhemmille on tärkeää saada tuntee olevansa osa sitä varhaiskasvatusyhteisöä, jonka jäseniä heidän lapsensa ovat. Vanhempien osallisuus rakentuu vastavuoroisesta tiedonvaihdosta, tunnepohjaisesta sitoutumisesta sekä merkityksellisistä kohtaamisista. Päivähoidon kasvattajan ja vanhemman dialogi saa aikaan kahdenkeskisen yhteisöllisyyden tunteen lapsen asiaan ja kasvatukseen.

Haastatellut vanhemmat ovat melko hyvin tietoisia oman lapsensa päivän kulusta ja hoitopaikan arjen rutiineista. Vanhemmat ovat tietoisia siitä, mitä mihinkin kellon aikaan tapahtuu ja miten hoidon päivärutiinit sujuvat aamupalasta välipalaan ja siitä eteenpäin. Vanhemmat olisivat kuitenkin halukkaita tietämään enemmän lapsen päivän kulusta ja siitä, mitä ryhmäperhepäiväkodissa on päivän aikana tehty. Erään vanhemman mukaan toiset hoitajat saattavat kertoa lapsen päivästä enemmän kuin toiset.

Se riippuu vähä ken sitten on vuoros, kun toiset kertoo tarkemmin ja toiset vähemmän tarkemmin, että vaihtelevasti...joskus tietää paljo ja joskus ei tiedä mitää. Ja lapsesta ittestä ei oikein vielä sillä lailla saa selvyyttä...Että aina silloin kun hoitajilta saa tarkkaa selontekoa, niin se tuntuu tosi hyvältä, että se on mukava kuulla kuinka päivä on mennyt ja mitä on touhuttu ja kuinka ryhmäs sujuu ja kenen kans leikkii, niin niistä kaikista olis kiva saada palautetta.
(H3)

No en mä siitä kovinkaa paljon kyllä tiedä. Se on tietysti vähän niinku...Kyllä mä tietysti tiedän, että aamulla ne syö aamupalan ja sitte ne leikkii ja menee vähän pihalle ja sitte ne tulee nukkumaan ja...Ei siinä hakutilantees sillä lailla kerrota siitä päivän kulusta. Että kyllä mun mielestä olis kiva tietää siitä

enemmän, varsinkin, jos on ollu jotakin erityistä niin kyllä siitä olis kiva kuulla. Että siinä kohtaa vois olla parannettavan varaa, että hoitajat enemmän mainittis jotakin siitä päivästä. (H5)

Suurin osa vanhemmista oli kuitenkin tyytyväisiä työntekijöiden kommunikaatiotaitoihin ja asiat ovat aina tulleet selvitettyiksi. Mutta, kuten tuli ilmi, vanhemmat toivoivat työntekijöiltä enemmän aktiivisuutta, että he kertoisivat oma-aloitteisesti lapsen hoitopäivästä ja päivän kulusta.

Vanhempien mukaan henkilökunta myös vastaa asianmukaisesti vanhempien kysymyksiin, toiveisiin ja mielipiteisiin. Eräs vanhempi mainitsi kuitenkin, että hänen mielestä tiedottaminen joissakin asioissa on jäykkää ja jotenkin salaista.

Kun lapsi aloittaa päivähoidossa hoitosuhteen, hänelle laaditaan yhdessä vanhempien kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelma. Lapsen omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa varhaiskasvatus yksilöityy henkilökohtaisesti lapseen, eli lapsen osaamiseen, tuen tarpeeseen ja persoonaan. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti sekä henkilöstön kesken että vanhempien kanssa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2005, 32-33.)

Vanhempien mukaan lapsen hoito- ja kasvatustalkut toimivat hyvin ja ne pyritään järjestämään vuosittain aina lapsen syntymäpäivän aikoihin. Osa vanhemmista oli sitä mieltä, että varhaiskasvatustalkuihin riittää kerta vuodessa ja jos on asiaa, tarvittaessa saa aina varattua lisää keskusteluaikaa. Suurin osa vanhemmista oli kuitenkin sitä mielestä, että kerta vuodessa ei riitä keskusteltaessa lapsen kehityksestä ja kasvusta. Eräs vanhempi toivoi, että kasvatustalkuihin varattaisiin riittävästi aikaa. Vanhemmat mainitsivat, että keskustelujen lisäksi he toivoisivat vanhempainvartteja ja vuosittaista vanhempainiltaa.

Mutta mun mielestä se on liika harvoin. Että jos se on vain se kerran vuodes...olis edes kaks kertaa. Jotakin vanhempainvarttia mun mielestä vois olla

kyllä lisäksi, että se ei vie niin paljon aikaa, mutta siinä nyt ehtii kuitenkin. Ja vanhempainillatkin, niin osallistuisin, jos järjestettäisiin. (H3)

No siis joo...siis ihan hyvin, mutta tosiaan sitä aikaa saisi varata enemmän, että se ei ole sitä, että kelloon kattotaan kaiken aikaa, että äkkiä vaan, että siinä saisi aivan kaikes rauhas keskustella. Kyllä niitä saisi olla useimmin. Kyllä niinku joku vanhempainiltakin voisi olla kiva ja sitten justiin niinku niitä varttia-kin voisi olla kaksi kertaa vuodes, jos asiaa on. (H2)

Haastatellut vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä kasvatustilanteiden järjestämiseen, eikä heillä ollut suuria toiveita tulevien kasvatustilanteiden suhteen. Eräs vanhempi toivoi, kuten aiemmin tuli ilmi, lisää keskusteluaikaa. Osa vanhemmista myös toivoi, että keskusteluissa olisi aina sama hoitaja, kun osa vanhemmista taas piti siitä, että keskustelukumppani vaihtuisi. Näin hoitajilta saisi erilaisia ja uusia näkökulmia lapsen kasvuun liittyen. Yhden vanhemman mielestä keskustelun sisältöä voisi karsia.

No aika aina sovitaan, miten itelle sopii, että ei mitään erityistoiveita. En mä usko, että siinä keskustelutilanteessa tarvii enempää aikaa, että niihin kumminki on jo itte saanu valmistautua kotona jo kun niitä arvioita on kirjaillu ylös. Mun mielestä se voisi olla aina se sama henkilö, kenen kanssa keskustelua käy. Siinä on kyllä niin laaja tieto asiaa, että mielummin voisi jotain ehkä jopa karsia, että onko ne kaikki siinä sitten niin välttämättömiä. (H4)

Keskustelimme haastattelussa, miten tärkeänä vanhemmat pitivät lapsen kasvatustilanteiden keskusteluita. Vanhemmista kaksi oli sitä mieltä, että keskustelut ovat osaksi turhia, eikä niissä ole tullut mitään uutta asiaa lapsesta. Vanhemmista toinen mainitsi, että yhteisö on niin pieni, että asiat pystyttäisiin käymään läpi ilman erillisiä keskusteluaikojakin. Toisaalta hän piti tärkeänä sitä, että asiat kirjataan ylös.

No en mä tiedä...Aiva hyvä sillä lailla, ei siinä mitään ole, mutta en mä toisaalta tiedä kaipaisinko mä, vaikkei sitä olisikaa sillä lailla. Kun sen tatin kans joskus siinä juttelee, niin toisaalta siinä tulee aika paljo sitä samaa, että ei tule yllätyksiä mihinkään suuntaan siinä. Että tunnistan sen lapsen ja tiedän ne sen piirteet ja puolet, että...Että asteikolla yhdestä viiteen, niin kolme. (H7)

Suurin osa vanhemmista kuitenkin pitää kasvatust keskusteluja erittäin tärkeitä.

No kyllä ne on tärkeitä siinä kumminkin kun lapset on niinku ison osan arjesta jossakin muualla kun ittellä, niin sillä lailla on niinku tärkeää ja mielenkiintoista nähdä se, että miten muut näkee omat lapset, että onko niinku onko ne oikeasti sellaisia, mitä ne kotona on ja niinku mitä itte on ajatellu, että siihen omaanki kasvatukseen saa sitä tukea siitä mun mielestä. Ja just se, että voi niinku peilata sitä, että käyttäytyykö ne nyt sitte siellä hoidoskin oikein, kun ne kotona on tällä lailla opetettu. Että kyllä ne vasukeskustelut on tärkeitä ja mielenkiintoisia. (H4)

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tehtävänä oli selvittää Ylistaron alueen ryhmäperhepäiväkodeissa olevien lasten vanhempien mielipiteitä ja ajatuksia siitä, miten kasvatuskumppanuus käytännössä toteutuu. Lisäksi tutkimuksen tehtävänä oli selvittää, mitkä olivat vanhempien ideat ja mielipiteet kasvatuskumppanuuden ja yhteistyön kehittämiseksi.

Tutkimustulokset osoittavat, että haastatellut vanhemmat ovat kaiken kaikkiaan tyytyväisiä yhteistyöhön ryhmäperhepäivähoidon kanssa. Yhteistyön välineenä ryhmäperhepäivähoidossa käytetään usein kotiin jaettavia tiedotteita, sekä päivittäin käytyjä, joskin lyhyitä keskusteluja lapsen hoitopäivän kulusta. Pääasiassa päivittäiseen keskusteluun kuuluu se, onko lapsi hoidossa syönyt ja nukkunut sekä miten hoitopäivä yleensä ottaen on sujunut. Keskusteltaessa siitä, onko yhteistyölle vanhempien mielestä riittävästi aikaa, haastattelutulokset jakautuivat lähes tasan. Noin puolet haastatelluista vanhemmista mainitsi, että aikaa yhteistyölle on riittävästi ja joidenkin vanhempien mukaan aikaa tarvittaessa myös järjestyä lisää. Osa vanhemmista kuitenkin kaipasi yhteistyölle lisää yhteistä aikaa.

Päivähoitoon liittyvistä asioista ja tapahtumista tiedotetaan vanhempien mukaan kiitettävästi. Osa vanhemmista halusi kuitenkin tuoda haastattelussa esiin kehittämisideoita viestinnän parantamiseksi. Ideoita, joita vanhemmat ehdottivat, olivat esimerkiksi tulevan viikon viikko-ohjelma, sekä sähköpostitse jaettavat tiedotteet.

Tutkimus osoittaa, että lapsen ryhmäperhepäivähoidossa on vain niukasti toimintaa, johon myös vanhemmat voivat osallistua. Kaikki vanhemmat eivät tosin omien kiireidensä takia kaipaakaan lisää vanhemmille suunnattua toimintaa. Kuitenkin suurin osa haastatelluista sanoi, että jonkinlainen vanhemmille suunnattu toiminta voisi lisätä vanhempien yhteisöllisyyttä ja sitä kautta he voisivat tutustua hoitopaikan muihin vanhempiin. Vanhemmat mainitsivat haastattelussa joitakin ideoita

toiminnan järjestämiseen, joita olivat esimerkiksi talvirieha, joulujuhla sekä säännölliset vanhempainillat. Tulokset osoittavat myös, että vanhempien osallistuminen hoitopaikan toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin on vähäistä, lukuun ottamatta kasvatuskeskusteluja. Vanhemmat mainitsivat, että he ovat voineet osallistua vain kerran aiemmin heille jaettuun lomakekyselyyn, koskien päivähoitopalveluita. Osa vanhemmista mainitsi taas, että he eivät ole edes tienneet tai ajatelleet, että myös hekin voisivat osaltaan vaikuttaa päivähoiton laadun suunnitteluun ja kehittämiseen. Haastattelussa mainittiin myös, että yksi tapa vaikuttaa päivähoiton laatuun on osallistua vanhempainiltoihin, joita he myös toivoivat säännöllisesti vuosittain järjestettävän.

Haastattelutulokset osoittavat, että kaikilla haastatelluilla vanhemmilla on yhteinen käsitys siitä, että kasvatusvastuu on ensisijaisesti vanhemmilla itsellään. Vanhemmat kuitenkin arvostavat hoitopaikan kasvatuseriaatteita ja sitä, että samat pelisäännöt toimivat sekä hoidossa että kotona. Vanhemmat tuntevat myös olevansa hyvin tasavertaisia hoitohenkilökunnan kanssa. Keskusteltaessa vanhempien kanssa kasvatuseriaatteista, kasvatus tapahtuu hyvin pitkälti samojen periaatteiden mukaan sekä kotona että ryhmäperhepäivähoidossa.

Tutkimustuloksista on nähtävissä, että vanhemmat luottavat hoitopaikan työntekijöiden asiantuntijuuteen. Työntekijöiltä toivotaan kuitenkin enemmän keskustelua apua sekä tukea vanhemmuuteen ja lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa.

Haastattelun mukaan suurin osa vanhemmista oli tyytyväisiä siihen, miten ryhmäperhepäivähoito vastaa lapsen yksilöllisiin tarpeisiin. Vanhempien mielipiteitä lapsen hoitoon liittyvissä asioissa kuunnellaan ja niistä keskustellaan aika-ajoin esimerkiksi kasvatuskeskustelujen yhteydessä. Vanhemmat toivoivat, että hoitopaikka tarjoaisi lapselle virikkeellisen toimintaympäristön ja enemmän heidän ikätasonsa mukaista viriketoimintaa.

Tutkimustulokset osoittavat, että vanhemmat suhtautuvat kaiken kaikkiaan joustavasti hoitopaikan toimintatapojen muutoksiin. Vanhempien mielestä muutokset

hoitopaikassa ovat hyväksyttäviä, mikäli niihin löytyvät perusteet. Vanhemmat kuitenkin toivovat, että heidät pidetään ajan tasalla ja että heille tiedotetaan hoitopaikan tärkeistä asioista, kuten esimerkiksi uusista sijaisista. Haastateltujen vanhempien mukaan myös ryhmäperhepäiväkodin henkilökunta suhtautuu joustavasti puolestaan vanhempien muutoksiin, esimerkiksi lapsen tuomis- tai hakutilanteissa, kunhan muutokset ilmoitetaan hyvissä ajoin.

Vanhemmat haluaisivat kuulla hoitajilta enemmän lapsen hoitopäivästä. He myös toivovat ja odottavat työntekijöiltä aktiivisuutta tässä asiassa. Vanhempien mukaan toiset hoitajat saattavat kertoa enemmän ja yksityiskohtaisemmin lapsen päivän kulusta, kuin toiset. Kuitenkin suurin osa vanhemmista oli tyytyväisiä työntekijöiden kommunikaatiotaitoihin.

Tutkimustulokset osoittavat, että vanhempien ja päivähoidon henkilökunnan välillä on aito rehellisyys ja vanhemmat luottavat täysin hoitopaikan työntekijöihin lapsensa kasvatuksessa. Vanhempien mukaan he pystyvät tuomaan työntekijöille tunteensa ja ajatuksensa julki tuntien, että heitä aidosti kuunnellaan.

Tuloksista käy ilmi, että lähes kaikki haastatelluista vanhemmista pitivät lapsen kasvat keskustelua erittäin tärkeinä. Kuitenkin mukaan mahtui vanhempia, joiden mielestä keskustelut ovat osaksi turhia. Vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä kasvat keskustelujen järjestämistapaan. Palautetta vanhemmilta tuli lähinnä siinä, että jotkut vanhemmat toivoivat lisää keskusteluaikaa. Osa vanhemmista oli sitä mieltä, että varhaiskasvat keskusteluihin riittää kerta vuodessa. Kuitenkin suurin osa vanhemmista totesi, että kerta vuodessa ei riitä keskusteltaessa lapsen kehityksestä ja kasvusta. He toivoivatkin keskustelujen ohessa järjestettävän vanhempainvartteja sekä säännöllisiä vanhempainiltoja.

8 POHDINTA

Idea opinnäytetyöni aiheesta tuli sektoriopintojen myötä. Kävimme kehitysvaiheet ja kasvuolot lapsuusiässä -sektorilla läpi kasvatuskumppanuusteoriaa. Kasvatuskumppanuus tuli konkreettisesti itselleni tutuksi sektoriharjoittelussa, ryhmäperhepäivähoidossa. Tuolloin tiesin, että tulen tekemään opinnäytetyöni kasvatuskumppanuudesta. Varmaa oli myös se, että tulisin opinnäytetyössäni tuomaan esiin asiakasnäkökulmaa. Opinnäytetyön prosessi lähti käyntiin heti tutkimusluvan myöntämisen jälkeen. Yllätyin, miten hyvin arvonnin kautta valikoituneet vanhemmat lähtivät mukaan haastatteluihin. Haastatteluja oli miellyttävä toteuttaa, sillä vanhemmista aisti, että he ovat omistautuneet haastattelulle ja varanneet sille riittävästi aikaa. Arvostan myös vanhempien rohkeutta ja rehellisyyttä kertoa minulle, eli haastattelijalle myös arkaluontoisista ja henkilökohtaisistakin asioista.

Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää Ylistaron ryhmäperhepäiväkodeissa olevien lasten vanhempien mielipiteitä ja ajatuksia siitä, miten kasvatuskumppanuus käytännössä toteutuu. Lisäksi tavoitteena oli selvittää vanhempien ideat ja mielipiteet kasvatuskumppanuuden ja yhteistyön kehittämiseksi. Haastattelutulokset osoittavat, että tutkimuksessani sain vastaukset tutkimuskysymyksiini. Haastattelutuloksia vertailemalla ja pohtimalla, esiin tuli monia asioita, joihin vanhemmat olivat tyytyväisiä, mutta johon he kaipaivat myös muutoksia. Monissa vastauksissa vanhemmat olivat yhdenmukaisia. Tämä osoittaaakin sen, että tulokset ovat monessa haastatteluteemassa pitkälti samansuuntaiset, ilman suurta hajontaa. Kuitenkin pidän tärkeänä sitä, että haastatteluista nousi esiin joitakin myös hyvin poikkeavia vastaustuloksia. Itse uskon ja toivon, että tutkimustuloksista olisi hyötyä ryhmäperhepäivähoidon arkeen kasvatuskumppanuudessa. Pidän tärkeänä sitä, että aika ajoin myös päivähoidon sektorilla olisi hyvä teettää asiakkailla erimuotoisia tyytyväisyyskyselyitä, joiden kautta päivähoidon palveluita voitaisiin entisestään kehittää. Tutkimukseeni olisi hyvä myöhemmässä vaiheessa suorittaa jatkotutkimus, jonka avulla voisi selvittää, ovatko vanhemmilta tulleet kehitysajat toteutu-

neet arkipäivän kasvatuskumppanuudessa. Samalla jatkotutkimuksen avulla voitaisiin selvittää, miten kehitystoimenpiteet ovat vaikuttaneet ryhmäperhepäivähoidon laatuun.

Tutkimukseni valmistuttua, pidän tärkeänä jakaa tutkimustulokset ryhmäperhepäivähoidon vastuuhenkilöiden kanssa. Tutkimustulokset luovutan kirjallisena kaikkiin haastatteluissa mukana olleisiin Ylistarolaisiin ryhmäperhepäiväkoteihin. Tämä on ensimmäinen vaihe tutkimustulosten siirtämiseksi käytäntöön ja askel kohti yhteisöllisempää ja asiakaslähtöisempää kasvatuskumppanuutta.

LÄHTEET

- Bennett, J. & Tayler, C. 2006. Starting Strong II: Early Childhood Education and Care. Organisation for Economic Co-operation and Development.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Hemminki, T. 2010. Opettaja. Sedu. Luento. Varhaiskasvatus 3.9.2010. Seinäjoki.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Hujala, E., Lindberg, P., Nivala, V., Parrila, S., Tauriainen, L. & Vartiainen, P. 1999. Laadunhallinta varhaiskasvatuksessa. 2. painos. Oulu: Oulun yliopisto.
- Hujala, E., Puroila, A., Parrila-Haapakoski, S. & Nivala, V. 1998. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Tampere: Varhaiskasvatus 90 Oy.
- Hujala-Huttunen, E. & Nivala, V. 1996. Yhteistyö päivähoidossa. Kasvatuksen lapsikohtainen suunnittelu yhteistyössä vanhempien kanssa. Oulun yliopisto. Varhaiskasvatus 90 Oy.
- Kasvatuskumppanuus- menetelmä rakentaa dialogista kasvatuskulttuuria. Kasvun kumppanit. 2011. [Verkkosivu]. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 14.1.2011]. Saatavana: http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/menetelmat/kasvatuskumppanuus
- Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutuksena. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Helsinki: Stakes.
- Kaskela, M. & Kronqvist, E-L. 2007. Niin ainutlaatuinen. Näkökulmia lapsen yksilölliseen varhaiskasvatukseen. Helsinki: Stakes.
- Karila, K. 2003. Kasvatuskumppanuus. Lastentarha 4, 58-59.
- Kekkonen, M. 2009. Vanhempien näkemyksiä varhaiskasvatuksen kehittämiseksi. Teoksessa: Ahlström, S. & Karvonen, S. (toim.) Lapsiperheitten hyvinvointi 2009. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 163-164.
- Kivioja, U., Koskenrouta, P. & Valpola, M-L. 1991. Perhepäivähoidon perusteet ja käytäntö. Helsinki: Kirjayhtymä.

- Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kouhia, T. 2010. Kasvatuskumppanuus päivähoiton aloituskeskusteluissa. Vanhempien ja päiväkodin kasvattajien näkemyksiä aloituskeskusteluista ja lapsen kotiin tehtävistä tutustumiskäynneistä Kruununmaan päiväkodissa Hyvinkäällä. Diakonia ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Kronqvist, E-L. & Jokimies, J. 2008. Vanhemmat varhaiskasvatuksen laadun arvioijina. Tulosta Vaikuta vanhempi- selvityksestä. [Verkkosivu]. Helsinki: Stakes.[Viitattu 14.1.2011]. Saatavana: <http://www.stakes.fi/verkkojulkaisut/raportit/R22-2008-VERKKO.pdf>
- Kuula, A. 2006. Yksityisyyden suoja tutkimuksessa. Teoksessa Hallamaa, J., Lounis, V., Lötjönen, S. & Sorvali, I. (toim.) Etiikkaa ihmistieteelle. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- L 19.01.1973/36. Laki lasten päivähoidosta.
- L 16.3.1973/239. Laki lasten päivähoidosta.
- Laitinen, J. 2004. Lapsi tarvitsee kiintymyssuhteen hoitajaan. Lastentarha 4, 18-21.
- Lapsen näkökulma tärkein uudistuvassa varhaiskasvatusta koskevassa laissa. 2010. [Verkkosivu]. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. [Viitattu 2.2.2011]. Saatavana: <http://www.stm.fi/tiedotteet/tiedote/view/1422768>
- Leino, A. 2006. Kasvatuskumppanuus päiväkodissa - vanhempien ja lastentarhanopettajien näkemyksiä ja kokemuksia lapsikohtaisista hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskusteluista. Helsingin yliopisto, käyttäytymistieteellinen tiedekunta, soveltavan kasvatustieteen laitos. Pro gradu –työ. Julkaistu.
- Meirän vasu. Seinäjoen kaupungin päivähoiton varhaiskasvatuksen kuntasuunnitelma 2007. [Verkkosivu]. Seinäjoen kaupunki. [Viitattu 2.2.2011]. Saatavana: http://www.seinajoki.fi/paivahoito/.meiran_vasu.html/9269.pdf
- Nisula, M. 2010. Projektityöntekijä. Kaste- hanke. Luento. Kehittämistyötä kasvatuskumppanuudessa toteutuvassa omahoitajuudessa 24.9.2010. Seinäjoki.
- Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi tutkimuksen välineenä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Helsinki: Stakes. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Oppaita 56.

Varhaiskasvatuksen uudistamisen linjauksia. Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan jaosto varhaiskasvatustalainsäädännön kehittämiseksi. 2009. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Selvityksiä 2009:28.

Väisänen, T. 2007. Ryhmis. Ryhmäperhepäivähoito tänään. Helsinki: Tammi.

LIITTEET

Liite 1. Haastattelurunko

Teemahaastattelun runko

KUULEMINEN

- Millaista yhteistyö on ollut ryhmiksen ja vanhempien välillä, millaiseksi kuvailisit sitä?
- Kuinka usein juttelet henkilökunnan kanssa lapsesi hoitopäivästä?
- Miten ryhmiksen henkilökunta on mielestäsi sitoutunut yhteistyöhön?
- Miten itse olet sitoutunut yhteistyöhön?
- Onko yhteistyölle aikaa?
- Tiedotetaanko teille tarpeeksi päivähoitoon liittyvistä toiminnoista ja tapahtumista?
- Millaisista asioista kaipaisit enemmän tietoa?
- Oletteko olleet tyytyväisiä yhteistyöhön ryhmiksen kanssa?
- Onko mielestäsi päivähoitossa tarpeeksi toimintaa, johon vanhemmat voivat osallistua? Millaista toimintaa toivoisit lisää?
- Kaipaako enemmän yhteistoimintaa päivähoiton toisten vanhempien kanssa? Millaista?
- Miten ryhmiksessä otetaan huomioon perheen ja lapsen yksilölliset tarpeet?
- Miten vanhempana suhtaudut, jos ryhmiksen toimintatapoihin tulee muutoksia?
- Päivittäinen joustavuus ryhmiksen osalta (esim. lapsen tuominen myöhemmin)?

KUNNIOITUS

- Miten kasvatusvastuu jakautuu vanhempien ja henkilökunnan kesken?
- Tunnetko olevasi tasavertainen päivähoidon henkilökunnan kanssa?
- Miten toivot päivähoidon asiantuntijuuden näkyvän ryhmiksessä?

- Kasvatus eri kasvuympäristöissä: tuntuuko, että kotona ja ryhmiksessä lasta kasvatetaan samojen periaatteiden mukaisesti, eli onko sinulla ja ryhmiksellä yhteisymmärrys yhteisistä kasvatustavoitteista?
- Osallistutko toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin? jos osallistut, miten?

LUOTTAMUS

- Koetko, että välillänne on luottamus?
- Pystytkö tuomaan julki tunteesi ja ajatuksesi henkilökunnalle?
- Onko lapsen ja henkilökunnan kertomusten välillä koskaan ristiriitoja?

DIALOGISUUS

- Miten tietoinen olet ryhmiksen arjesta ja oman lapsesi päivän kulusta?
- Millaisia työntekijöiden kommunikaatiotaidot ovat?
- Vastaako henkilökunta asianmukaisesti kysymyksiisi, kommentteihisi tai toiveisiisi?
- Kuunnellaanko mielipiteitäsi lastasi koskevissa asioissa?
- Miten ryhmiksen hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskustelut mielestäsi yleisesti toimivat? Onko niitä riittävästi?
- Olisiko sinulla toiveita tulevien lastasi koskevien hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskustelujen järjestämiseen, esim. ajan, paikan, keskustelukumppanin tai keskustelun sisällön suhteen?
- Miten tärkeäksi koet lapsesi hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskustelut?

Liite 2. Haastattelulupa

PÄÄTÖS / varhaiskasvatusjohtaja

Päivämäärä 24.5.2011 Pykälä 101/2011
0/0

Asia	Tutkimuslupa / Aspbäck Sanna Sanna Aspbäck opiskelee sosionomiksi Seinäjoen ammattikorkeakoulussa ja anoo tutkimuslupaa opinnäytetyötään varten. Aiheena on kasvatuskumppanuus Ylis-taron ryhmäperhepäiväkodeissa vanhempien näkökulmasta. Tarkoituksena olisi selvittää Hanhikosken, Kainaston ja Santin ryhmäperhepäivä-koideissa hoidossa olevien lasten vanhempien mielipiteitä ja ajatuksia siitä, miten kasvatuskumppanuus käytännössä toteutuu. Lisäksi tutkimuksessa selvittäisiin vanhempien ideoita ja mielipiteitä kasvatuskumppanuuden ja yhteistyön kehittämiseksi. Tutkimus olisi kvalitatiivinen. Aineisto kerättäisiin haastattelemalla noin kymmentä arpomalla valittua vanhempaa. Tutkimuksessa käytettäisiin teemahaastattelua, aiheina esim. kasvatusvastuu, yhteistyön muodot ja merkitys, sitoutuneisuus, vanhempien osallisuus ja miten päivähoito tukee sitä, suhtautuminen vanhempien mielipiteisiin ja perheen tarpeisiin, tiedonkulku, kommunikaatiotaidot sekä yhteiset tavoitteet. Haastattelun vastaajien nimettömyys säilyisi läpi tutkimuksen.	
Päätös	Myönnän tutkimusluvan edellyttäen, että tutkija noudattaa vaitiolovelvollisuutta tutkimuksessa saamiensa tietojen suhteen ja että yksi kappale tutkimuksesta luovutetaan sen valmistuttua sivistyskeskukselle.	
Allekirjoitus	Kalevi Ekola, varhaiskasvatusjohtaja, p. 06 416 2151, kalevi.ekola@seinajoki.fi	
Oikaisu-vaatimusohje	Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen osoitteella: Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta, Kirkkokatu 6, PL 215, 60101 Seinäjoki, neljäntoista (14) päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen ja se on tekijän allekirjoitettava.	
Julkisesti nähtävänä	Sivistyskeskus 25.5.2011	
Tiedoksianto	Kenelle Sanna Aspbäck, vs. aluejohtaja Kaija Raja-aho Miten ☐ Lähetetty postitse saantitodistusta vastaan ☐ Luovutettu ☒ Lähetetty sähköpostissa Tarja Siik, toimistosihiteeri	Päivämäärä 24.5.2011 ☐ Lähetetty postitse tavallisena kirjeenä ☐ Lähetetty sisäisessä postissa Vastaanottajan allekirjoitus

Liite 3. Saatekirje vanhemmille.

Hyvät lapsen vanhemmat!

Olen Sosionomi (AMK) – opiskelija Seinäjoen Ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden yksiköstä ja teen opinnäytetyötä aiheesta Kasvatuskumppanuus Ylistaron ryhmiksissä – vanhempien näkökulmasta. Opinnäytetyön tehtävänä on selvittää Ylistaron alueen ryhmäperhepäiväkodeissa olevien lasten vanhempien mielipiteitä ja ajatuksia, miten yhteistyö vanhempien ja päivähoidon henkilökunnan välillä käytännössä toteutuu. Lisäksi tutkimuksessa haluan selvittää, mitkä ovat vanhempien ideat ja mielipiteet kasvatuskumppanuuden ja yhteistyön kehittämiseksi.

Valitsin kolmesta Ylistaron ryhmäperhepäiväkodeista haastateltaviksi yhteensä kymmenen vanhempaa satunnaisotannalla opinnäytetyötä varten. Olitte yksi vanhemmista. Olisin kiitollinen, jos Teillä olisi mahdollisuus osallistua haastatteluun alkukesän aikana. Haastattelupaikkana toimii lapsenne ryhmä, Teille parhaiten sopivana aikana. Haastatteluun voi osallistua molemmat tai jompikumpi lapsen vanhemmista. Haastatteluun varattava aika on noin puoli tuntia.

Voitte ilmoittaa lapsenne ryhmiksen vastaavalle **6. kesäkuuta mennessä**, haluatteko osallistua haastatteluun. Ilmoittakaa hänelle samalla saako hän antaa yhteystietonne minulle, jotta voin ottaa yhteyttä haastatteluun liittyen. Voitte ottaa yhteyttä myös suoraan minuun sähköpostitse, osoitteeseen sanna.aspback@seamk.fi.

Haastattelujen tuloksista ei ilmene haastateltavien henkilötietoja ja kaikki vastaukset tulen käsittelemään luottamuksellisesti.

Ystävällisin terveisin,

Sanna Aspback

Seinäjoen ammattikorkeakoulu